

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΝΓΡΑΜΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΑΠΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1871 ΜΕΧΡΙΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1872.

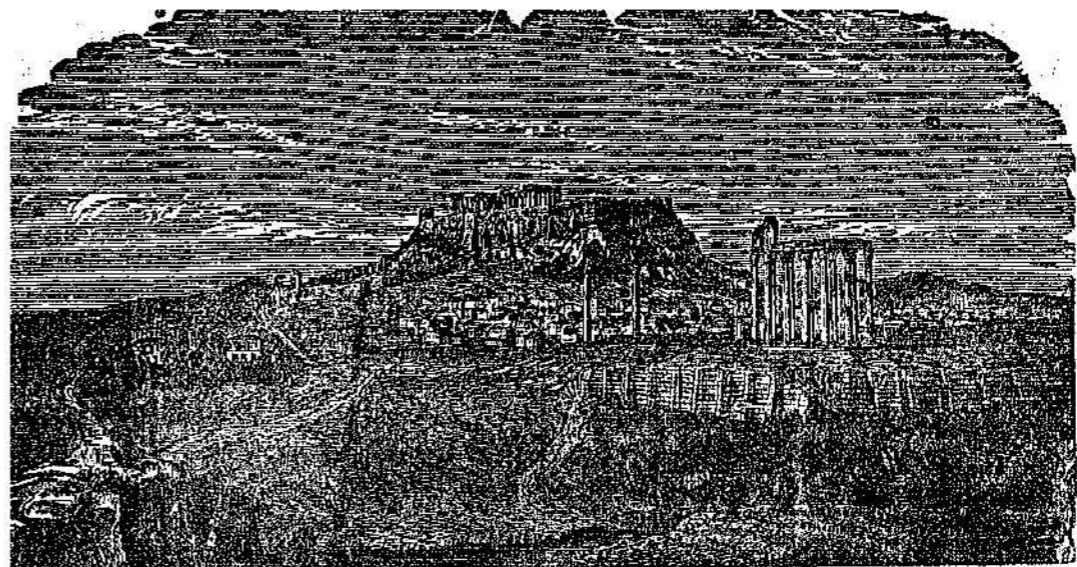
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΞΟΝ ΑΡΙΘ. _____

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
2213
ΚΥΡ. Γ. ΜΠΟΥΚΑΛΑΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΩΡΑΕ ΛΑΖ. Α. ΒΙΛΛΑΡΑ.

1872.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α .

1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 1874.

ΤΟΜΟΣ ΚΒ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 517

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΤΤΟΝΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ.

Επί του ουρανού θόλου βλέπομεν πολλάκις τὴν νύκτα ἀστέρας οἰοῦν ἀναφλεγόμενους καὶ σβεννυμένους, ἀφ' οὗ διατρέξωσι μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ εἰς βραχύτατον χρονικὸν διάστημα τὴν ἐπὶ τοῦ θόλου τροχίαν τῶν. Καὶ ἄλλοτε μὲν τὸ φαινόμενον εἶναι συχνότερον, ἄλλοτε δὲ ἀραιότερον. Τοὺς τοιοῦτους ἀστέρας καλοῦμεν διὰ ττοῦτας. Οἱ διὰ ττοῦτας διαχέουσι συνήθως φῶς ἀσθενές· ἐνίοτε δὲ μῶς βλέπομεν φαινόμενα τὴν αὐτὴν ἀρχὴν μὲ τοὺς διὰ ττοῦτας παρουσιάζοντα, τὰ ὅποια διαχέουσι τοσοῦτο φῶς, ὥστε γίνονται καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὁρατὰ, ἢ μεταβάλλουσι τὴν νύκτα ὡς εἶπεν εἰς ἡμέραν, ἐκκροτοῦντα πολλάκις καὶ καταπίπτουσι εἰς τὴν γῆν, ἀποτελοῦντα οὕτω τοὺς ὀνομαζομένους ἀερολίθους.

Τοιοῦτο τὸ φαινόμενον τῶν διὰ ττοῦτας καὶ τῆς τροποποιήσεως αὐτῶν εἰς ἀερολίθους, ἴδωμεν δὲ νῦν ἀκριβέστερον τὰς λεπτομερείας τῆς ἀναφανήσεως τῶν διὰ ττοῦτας.

Παρατηρήθη κατ' ἀρχαιοτέρας ἔτι ἐποχάς, ἰδίως ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέτερον αἰῶνα, καθ' ὃν ἠξιώθησαν μεζονος προσοχῆς οἱ διὰ ττοῦτας, ὅτι ὑπάρχουσι ὀρισμένοι τοῦ ἔτους ἐποχαί, καθ' ἃς ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ ττοῦτας εἶναι μεγαλύτερος τοῦ συνήθους, τοιαῦτα

δὲ εἶνε ἰδίως ἡ τῆς 40 (ν) Ἀυγούστου καὶ ἡ τῆς 13 Νοεμβρίου. Κατὰ τὰς ἐποχάς λοιπὸν αὐτάς τῆς πυχνῆς ἀναφανήσεως διὰ ττοῦτας τὸ φαινόμενον ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ ἡμέρας, μία ὁμοίως ἐξ αὐτῶν διακρίνεται τῶν προηγουμένων καὶ ἐπομένων διὰ τὴν πολὺ συχνότεραν κατάπτωσιν διὰ ττοῦτας.

Ἐτι δὲ πλέον ὑπάρχουσι καὶ ἔτη καθ' ἃ τὸ φαινόμενον ἐπαναλαμβάνεται ἐν ὀρισμένη τῶν ἔτους ἡμέρᾳ λαμπρότερον ἢ κατὰ τὰ λοιπὰ ἔτη. Τοιοῦτο δι' ἐτῶν περιοδικὸν φαινόμενον πυκνῆς καταπτώσεως διὰ ττοῦτας εἶνε τὸ τῆς 13 Νοεμβρίου, τὸ ὅποιον ἐπαναλαμβάνεται ἐξαισίως λαμπρὸν ἀνὰ 33 ἔτη· ἡ τελευταία αὐτοῦ ἐμφάνισις ἦταν ἡ τοῦ 1866.

Καὶ ἐν ταῖς ὡραῖς δὲ τῆς ἡμέρας παρατηρήθη δι' ἢ κατάπτωσις εἶναι συχνότερα δι' ἑκατὸν τόπον μεταξύ τῶν 2 καὶ 6 τῆς πρωίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ παρατήρησις τῆς διευθίνσεως τῶν διὰ ττοῦτας εἰδείξεν ὅτι ὑπάρχουσι σημεῖα τινὰ τῆς οὐρανοῦ σφαίρας, ἐξ ἧς οὗτοι φαίνονται ἀναχωροῦντες, μάλιστα βταν τὸ φαινόμενον ἦεν περιοδικὸν καὶ οὐχὶ σποραδικόν. Τὰ σημεῖα ταῦτα καλοῦνται σημεῖα ἀκτινοβολίας. Οὕτω τὸ τοιοῦτο σημεῖον εὐρίσκειται διὰ μὲν τὸ φαινόμενον τοῦ Νοεμβρίου εἰς τὴν θέσιν πρὸς ἣν φαίνεται ἀπὸ τῆς γῆς ὁ ἀστήρ γ τοῦ λέοντος, διὰ δὲ τὸ φαινόμενον τοῦ Ἀυγούστου πρὸς τὴν τοῦ Περσείως. Τὸ ἀξιόλογον δ' ἐν τῇ ἀνα-

καλόψει των σημείων αυτών. Εγκρίται ότι πλείστα εκ αυτών εφίσκονται επί της διευθύνσεως, προς ήν η γη διευθύνεται εν τη περί τον ήλιον κινήσει αυτής κατά τον χρόνον της καταπτώσεως των εκ αυτών ακτινοβολουμένων διαττόντων.

Ουτως ή λεπτομερεστέρη του φαινομένου έρευνα ώδηγησεν εις την ανακάλυψιν και τάξεως εν τη εμφάνισι του εκ πρώτης όψεως ώς ακανόνιστου παρούσαζόμενου φαινομένου των διαττόντων.

Εν τη αρχαιότητα θεωρήθησαν αί διαττοντες ώς φαινόμενα γεννώμενα εν τω περιβάλλοντι την γην αέρι, δηλαδή μετέωρα εν τη ατμοσφαιρά, αν και ό- πηρξαν και τινες οι δοξάσαντες ότι είναι φαινόμενα κοσμικά, την αρχήν αυτών δηλαδή έχοντα εκτός της ατμοσφαιρας. Είς τουτο δε όπως όρθως ο Ουμβρόλδος παρατηρεί, ώδηγήθησαν εκ της καταπτώσεως εκ του ύψους αερολίθων. Είνε αληθές ότι ή δοξασία της εν τη ατμοσφαιρά γενέσεως των διαττόντων ήδύνατο να στηριχθη καθόσον οι διαττοντες φέρονται συχνολ καθ' ώρισμένας του έτους ώρας, μάλιστα δε περί τδ τέλος του θερούς και μετ' αυτό. Η άκριβής όμως έρευνα άνευρούσα ώρισμένας ήμέρας της επανόδου της συχνότητος του φαινομένου, αντιστρατεύεται προς την δοξασίαν ταύτην, διότι τά μετεωρολογικά φαινόμενα, καιπερ εξαρτώμενα εκ των ώρών του έτους, δεν συνδέονται όμως μετ' ώρισμένων ακριβώς ήμερών και περιόδων εκ έτών συγκαίμενων. Έντευθεν παρατηρούμεν ότι ή εκ πρώτης όψεως όρθή φαινόμενη δοξασία αυτή, καταπίπτει άμα αί λεπτομέραι του φαινομένου εξετασθώσιν.

Αδύνατος όμως καθίσταται ή παραδοχή των διαττόντων ώς ατμοσφαιρικόν μετεώρων, ένεκα της εκ ώρισμένων σημείων ακτινοβολίας αυτών και της ταχύτητος μετ' ής φέρονται. Η ταχύτης αυτή υπερβαίνουσα πάντοτε τά 2 γεωγραφικά μίλια κατά δευτερόλεπτον, είναι πολλάκις τετραπλάσια της γής περί τον ήλιον, κινουμένης με ταχύτητα 4 μιλίων κατά δευτερόλεπτον. Τοιαύτη ταχύτης άρμόζει εις κοσμικά μόνον σώματα, και δεν δύναται να προξενηθη υπό της βαρύτητος της γής εν τη ήμετέρα ατμοσφαιρά.

Και ή κατάπτωσις δε των αερολίθων, σωμάτων βαρέων αντιστρατεύεται επίσης προς την εν τη ατμοσφαιρά γένεσιν των φαινομένων της κατηγορίας των διαττόντων.

Ο προσδιορισμός της ταχύτητος μετ' ής οι διαττοντες φέρονται, συνδέεται μετ' του προσδιορισμού της απόστασεως αυτών' ταύτο δε δύναται να κατορθωθη δια της συγχρόνου παρατηρήσεως εκ δύο διαφόρων τόπων ικανώς άπεχόντων άλλήλων. Τάς πρώτας ταιυτάς παρατηρήσεις εκάμην ο Βεντζεμβέργιος και ο Βράνδης κατά τά τέλη του παρελθόντος αιώ- νος, πριν έτι διά της παρατηρήσεως του Ουμβρόλδου

του λαμπρού φαινομένου του Νομβρίου εν Κουμάνη της μεσημβρινής Αμερικης και της καταπτώσεως αερολίθου εις Αίγλην της Νορμανδίας (τη 1803), δοθη μείζων προσοχή εις τδ φαινόμενον' έκτοτα δε πολλοί φυσιοδίφαι εξέτασαν τδ φαινόμενον των διαττόντων, εκ ου πολλά εκήχθησαν περί του σύμπαντος.

Γενομένης δεκτης της κοσμικής αρχής των διαττόντων, τινές εκέχθησαν ότι ουτοι προέρχονται εκ της εις την ήμετέραν ατμοσφαιραν εισόδου λίθων έκσπενδοιζόμενων από ήφαιστειών της σελήνης. Η δοξασία όμως αυτή είναι άσφαλισμένη, διότι πόσον έντονος δέον να ήνε ή ήφαιστεια αυτή ένεργεια όπως κατακινείται δι' αυτής ή έλξις της σελήνης, και ουτως οι έκσπενδοιζόμενοι λίθοι, έχοντες ένιοτα βάρος έκατοντάδων χιλιογράμμων, άπομακρύνονται ταύτης; Τινές πάλιν προνοούντες περί της διατηρήσεως της θερμότητος του ήμετέρου ήλιου, ήθέλησαν να χρησιμοποιούσιν προς τούτο τάς διαττοντας, όπως ουτοι καταπίπτοντες επ' αυτού την άνανωσι δια της καταστροφής της κινήσεως αυτών. Όπως δε είναι γνωστών κινήσει καταστροφόμενη γεννά θερμότη- τα. Μάταιαι φροντίδες και φάβοι. Ο βίος γενεών θ- λων εν τη συμπλήρωσει των φαινομένων του κόσμου δέον να θεωρηται ως στιγμή, όπως όρθως ο περιώ- νυμος ήλμχόλτζιος παρατηρεί και ο ήλιος όμως οά υποστθ τάς αλλοιώσεις τάς διαγραφόμενας υπό των νόμων, ους ο Δημιουργός διεγράψεν εν τω βίω της φύσεως.

Αλλά παρερχόμενοι τάς σικμαχίας ταύτας, έλ- θωμεν ήδη εις τά γενικώς την σήμερον περί των διαττόντων παραδεδαγμένα.

Όπως εν τη φύσει υπάρχουν σώματα μεγάλη ως ο ήλιος και οι άλλοι άπλανής καλούμενοι, σώματα μεσαίου μεγέθους όπως οι πλανήται του ήμετέρου συστήματος και άλλα μικρότερα, είον οι δορυφόροι και οι αστεροειδεις, έπονομαζόμενοι πλανήται, ου- τως υπάρχουν σώματα μικρότατα δισκορπισμένα εν τω χώρω. Τά σώματα ταύτα πλανώνται εις τδ διάστημα κατά τούς αναλλοιώτους νόμους της φύσεως, δηλαδή τών της έμμονής και της άμοι- βικής των σωμάτων έλξεως. Αλλά και τδ ήμετερον πλανητικόν σύστημα, εκτός των εν αυτώ κινήσεων των μερικων αυτού σωμάτων, κινείται όλον όμου εις τδ διάστημα, όπως και πάντες οι αστέρες. Εν τη κινήσει ταύτη συναντώνται μετ' του ήμετέρου πλανητικού συστήματος τά τδ διάστημα διατρέχοντα μικρά σώματα, και άμα πλησιάζουσιν αυτό υφίσταν- ται την έλξιν που, εισέρχονται εις αυτό και άρχον- ται διαγράφοντα τροχιάς περί τον ήλιον.

Ίσως ήδύνατό τις να άντιείπη ότι τά σωματίδια ταύτα εκ αρχής άνηκον εις τδ ήμετερον πλανητικόν σύστημα' άλλα πάντα τά σώματα του ήμετέρου τού-

του ένεκα της κοινής αυτών γένεσεως, έχουσι κοινόν γνώρισμα την εκ Α. προς Α. κίνησιν, ήτις δεν άνευρί- σκονται εις πάντας τούς διφττοντας, θθεν εκ ανάγκης δέον να δεχθώμεν την εν τω ευρει χώρω του παντός ύπαρξιν αυτών, ήπερ και λογικώτερον. Εν τη περί τον ήλιον κινήσει αυτής ή γη συναντά τοιαύτα εν τω χώρω κινούμενα σωματίδια' ταύτα υφίστανται τότε την εκ της συμπλησιασεως έντονατέρων έλξιν της γής και φέρονται προς αυτήν μετ' μεγάλης τα- χύτητος, όπως τούτο άρμόζει εις κοσμικά σώματα, έχοντα αρχήθεν τοιαύτην, και όποιαν πράγματι ή παρατήρησις ανακαλύπτει εν τη φασθ ταύτη. Αλλ- άμα τά σώματα ταύτα φθάσαι εις την ατμοσφαι- ραν, υφίστανται την αντίστασιν αυτής, αυτή δε προ- ξενει την άναφλεξίν των. Είνε γνωστών τοίς πάσιν ότι ή προστριβή προξενει θερμότητα τσαότα μείζο- να, όσον μείζων ή προστριβή. Είνα δε την σήμερον γνωστός τη επιτήμη ο νόμος της διατηρήσεως της ένεργειας, ότι δηλαδή ένεργεια ουδέποτε απήλλυται, αλλά δύναται μόνον να τροποποιηθη και ότι πάντα τά φυσικά φαινόμενα έχουσι κοινήν αρχήν την ύπρξ- ξιν της εν τω φυσικω κόσμω ένεργειας. Ουτως εν τη προστριβή δύο σωμάτων ήπ της κινήσεως των χει- ρων ήμων, ή κινήσει αυτής μεταδίδεται ως τρομά- δης κίνησις των μορίων των προστριβομένων σωμα- των, τδ σύνηλον δε των μικρών αυτών κινήσεων προ- ξενει την ύφ' ήμων καλούμενην θερμότητα. Όπως δε ή θερμότης, ουτω και τά λοιπά φυσικά φαινόμενα αίτιαν έχουσι την κίνησιν. Και ή γη δε εάν δεχθώ- μεν προς στιγμήν, ότι αίφνης έπαισε κινουμένη νυν, ήθελεν έξατμισθη εκ της θερμότητος, ήτις θ' άνεπύραετο δια της μετατροπής της κινήσεως αυτής εις τρομάδεις μικράς κινήσεις των μορίων της, ήτοι εις θερμότητα' λοιπόν και ή ένεκα της μεγάλης τα- χύτητος μεγάλη προστριβή των κοσμικών σωματι- δίων προς την ήμετέραν ατμοσφαιραν, καιπερ άραι- οκάτην εις τά άνώτατα αυτής στρώματα, προξενου- σκ ελάττωσιν της εξωτερικής κινήσεως, άναπτύσσει τάς μικράς έσωτερικάς τρομάδεις κινήσεις των μο- ρίων αυτου, προξενει δηλαδή μέγιστην θερμότητα, εκ ής τά σώματα ταύτα αναφλέγονται. Και τά πλείστα μεν των σωμάτων αυτης εξατμίζονται δια- πην μικρότητά των, τινά όμως φθάνουσιν ως αερό- λιθοι εις την γην. Ουτω φυσικώς εξηγείται τδ φαι- νόμενον των διαττόντων και των αερολίθων άνευ βεβηασμένης τινός υποθέσεως.

Την ως εκ της αναφλεξεως λαμπράν τροχιάν των διαττόντων εν τη ατμοσφαιρά, δύναμεθα να προσ- διορίσασμεν. Έντευθεν γίνεται γνωστή ή απόστασις αυτών καθ' όσονδήποτε σημείον της φαινομένης τρο- χιάς και ή ταχύτης αυτης.

Διά των στοιχείων αυτών δύναμεθα παρατηραύν-

τες την λαμπρότητα του αναφλεγομένου διαττόντος; να προσδιορίσασμεν την μάζαν του, διότι ή λαμπρό- της εξαρτάται εκ της καταστροφόμενης ταχύτητος και της μάζης. Ουτως ο νεώτερος των ήσχιλων Αλέξανδρος εύρεν ότι οι πλείστοι διαττοντες του φαινομένου της 9—10 Αυγούστου 1863 είχαν βά- ρος μικρότερον της μιας δραχμής (1/3 περίπου του κοινού δραμίου), ως έχοντες λαμπρότητα μικρότεραν της φαινομένης λαμπρότητος των αστέρων δευτέ- ρης τάξεως, και μόνον οι αναλάμπαντες έξίσου με- τών δια και την άπρροδίτην βάρος 2—4 χιλιογράμ- μων. Ένωσεται δε ότι ο ποσδιορισμός ουτος παρέ- χει μόνον προσέγγισιν τινα πρδ την αληθειαν διό τδ επισφαλές πολλών στοιχείων. Αερόλιθοι όμως κατα- πεσόντες εκέγγιζον πολλάς εκατοντάδας χιλιογράμ- μων, θθεν παρατηρούμεν ότι μεγάλη εινε ή παικιλία του μεγέθους των σωματιδίων των διατρέχόντων τδ διάστημα.

Τδ ύψος εις τδ όποιον οι διαττοντες αναφλέγον- ται φθάνει ένιοτε τά 80 γεωγραφικά μίλια, συνήθως όμως ή αναφλεξις άρχίζει εις ύψος μικρότερον, 10—20 γεωγρ. μιλίων. Η απόθεσις γίνεται εις διά- φορα ύψη πάντοτε όμως εις ύψος τι υπέρ την επι- φάνειαν της γής υπερβαίνον τδ 1 γεωγρ. μίλιον.

Η αίτια δι' ην ή κατάπτωσις διαττόντων είναι συχνότερα δε έκαστον τόπον μετ' τδ μεσονύκτιον, είναι κατά τον άστρονόμον των Μεδιολαών Σκιαπα- ρέλλην ή εξής. Η γη διευθύνεται εν τη περί τον ήλιον έτησίη κινήσει αυτής καθ' έκαστην στιγμήν προς τι σημείον, τδ όποιον μεταβάλλεται άδικαι- πτως και μετ' έν έτος είναι πάλιν τδ αυτό. Τδ ση- μείον αυτό καλείται κορυφαίον, εκ αυτού δε, ως εκ του τρόπου της εισόδου των πλανωμένων σωμα- τιδίων εις την ήμετέραν ατμοσφαιραν, δέον να πί- πτωσι προς αυτήν έλκόμενοι υπό της γής πλείονες διαττοντες. Τδ σημείον αυτό εύρίσκειται εις τον μεσημβρινόν έκαστου τόπου περί την 6 ώραν της πρωτης' εκ ανάγκης λοιπόν περί την ώραν ταύτην να γίνεται και συχνότερα ή δι' έκαστον τόπον αναφά- νησις διαττόντων. Έντευθεν βλέπομεν ότι και τδ φαινόμενον αυτό ένησχθεί την περί της γενέσεως των διαττόντων γενικώς την σήμερον παραδειγμένην θεωρίαν.

Εν συνόλω λοιπόν τδ φαινόμενον των διαττόντων εξηγείται άπρροκόπως δια της παραδοχής σωμα- τιδίων μικρών πλανωμένων εις τδ διάστημα, τά ο- ποια εισερχόμενα εις τδ ήμετερον πλανητικόν σύ-στημα κινούνται περί τον ήλιον' αί τροχίαι αυτών τέμνουσι την της γής εις τι σημείον, θθεν εάν ή γη διερχομένη δια του σημείου αυτού πλησιάσθ αυτά, τά έλκείει προς έαυτήν, και αυτά εισερχόμενα εις την ατμοσφαιραν αναφλέγονται ένεκα της εν αυ-

ήσαν αγαγκαίτατοι και απαραίτητοι όροι της επιτυχίας. Το Βρετανικόν κοινοβούλιον πάντοτε περιείχε πλείστους τοιούτους άφ' έκου των άνυψωθέντων αξίους αντιπροσώπους του έργατικού λαού προσημαίνοντες δε ότι ή ευνοϊκή υποδοχή της τυγχάνουσαι εν τώ κοινοβουλίω, μεγάλης τιμής και την πολιτείαν ήμων. Οτε ο μακαρίτης Ιωσήφ Βρόθερτον βουλευτής Σαλφόρδου διηγήθη, κατά την συζήτησιν του νόμου των δέκα ώρων, μετή αληθούς συγκινήσεως τα πάθη ματα και τους κόπους, ος υπέφερεν εργαζόμενος εν βαμβουουργείω κατά την νεότητά του, και εξέθεσε την απόφασιν ήν εκτοτε συνέλαβε να πράξη πάν δυνατόν προς βελτίωσιν της των εργατών καταστάσεως, ηγήθη άμέσως ο Σρ Ιάκωβος Γράχαμ και είπε μεταξό ζωνηρών επευφημιών, ότι ήγνώκει μέχρι τότε την ταπεινήν του κ. Βρόθερτον καταγωγήν, άλλ' ότι ούδέποτε ήσθάνθη τοιαύτην δια τώ κοινοβούλιον υπερφάνειαν ή κατ' εκείνην την περίστασιν, ακεπτόμενος ότι άνθρωπος εκ τοσούτου ευτελους τάξεως εξελθών, ήδυνήθη να ύψωθῃ και να συνεδριάσῃ πλείστον και εξίσου μετά των διαδοχικών ευγενων της χώρας.

Ο μακαρίτης Φώξ, βουλευτής Ολδχαμού, συνέθεζε να αναμνησκηται του παρελθόντος δια τών λόγων τούτων: «όταν εργαζόμενοι ως βοηθός ύφάντου εν Νόρουιτς,» πολλοί δε άλλοι βουλευται ζώντες εισείει εξ ευτελους τάξεως άνυψώθησαν. Ο κ. Λίνδσαι, ο γνωστός μεγαλέμπορος, βουλευτης Συνδεράδου, διηγήθη ποτέ την άπλην της ζωής του ιστορίαν προς τούς εκλογείς, εις απάντησιν κατηγορίας υπό των πολιτικών αντιπάλων αυτού εισαχθείσας. Δεκατεσσάρων έτων ήτο οτε έμεινεν ορφανός και ανεχώρησεν εκ Γλάσκω εις Λιβερπούλ εις αναζήτησιν πέρου ζωής. Μη δυνάμενος δε να πληρώσῃ τόν ναύλόν του συνεφώνησε μετά του πλοιάρχου να εργασθῃ προς απότισιν του χρέους τακτοποιήσας τούς άνθρακας εν τῃ αποθήκῃ. Έμεινεν επτά εβδομάδας εν Λιβερπούλ άνευ εργασίας, κοιμώμενος σπου ενύγαγε και σχεδόν βουλιμίων τέλοσι ειρε καταφύγιον εντός πλοίου αναχωρούντος εις τās Ινδίας. Εισήλθεν ως ναυτίλος και μετ' όλίγα έτη κατά τώ δέκτον έννατον της ηλικίας του, κατώρθωσε δια της άριστης αυτού διαγωγής, να λάβῃ την διοίκησιν πλοίου. Γενόμενος είκοσι τριών έτων, αποκατεστάθη εις την ξηράν, και εκτοτε ταχέως πρόωδευσεν. ο ήπέτυχον, έλεγε, δια της τιμιότητος της αδιακόπου εργασίας και της ακριβοῦς τηρήσεως της αρχής, καθ' ήν πρέπει να φέρεται τις προς τούς άλλους, όπως επιθυμει να φέρονται οι άλλοι προς αυτόν.»

Τό στάδιον του Κ. Ρουλλιέλου Ιάκωβου του βουλευτου άκοιμάζει πολύ προς τώ του Κ. Λίνδσαι. Ο πα-

τηρ αυτού ήτο λατρός, εν Λαγκάστερ, και οτε απέθανεν αφήκεν ένδεκα τέκνα, ών εβδομος ήτο ο Γουλιέλμος. Οι πρώτοι υίαι έλαβον καλήν ανατροφήν ενι ζώντος του πατρός. Αλλά μετά τόν θάνατον τούτου, τὰ νεώτερα μέλη της οικογενείας ήναγκάσθησαν να φροντίσωσι περί εκούτων. Ο Γουλιέλμος δαδουκαετής ών, άφῃκε τώ σχολείον και λαβών ύπηρεσίαν παρά τινι ναυπηγώ, εργάζετο από της έκτης της ηλικίας μέχρι της επομένης μετ' ου πολυ, άσθενησάντος του πρώταπαμένου, προσλήφθη εις τή γρατφείον όπου είχε περισσότεραν σχολήν. Ωρμηθή της εύκαιρίας να μελετήσῃ, και εύρων τυχαίως τήν α Βρετανικὴν Έγκυκλοπαιδείαν, η ανέγνωσεν αυτήν εξ αρχής μέχρι τέλους, ως επί τώ πλείστον εν καιρώ νυχτός. Εισήλθε μετά ταυτα εις έμπορικόν κατάστημα, εργάσθη δραστηρίως και επέτυχε. Νυν δε τὰ πλοία του εύρίσκονται εν άπάσαις σχεδόν τας θαλάσσαις και έχει σχέσεις μετά των πλείστον χωρών της οικουμένης.

Μεταξύ των τοιούτων ανθρώπων δύναται να καταταχθῃ και ο μακαρίτης Ριχάρδος Κόθδεν, ός τις έπίσης ταπεινός ήρχισε την ζωήν. ήτο υίός γεωργού, και νεώτατος ενι ών εστάλη εις Λονδίον όπου έχηρημάτισεν ύπηρετίας εις εργαστήριον του άστειος έφανη εργατικός, καλής διαγωγής και φιλομαθής. Ο προεσόμενος του, οπισθοδρομικός έχων ιδέας, συνεβούλευσεν αυτόν να απήχη της υπερβολικής μελέτης, άλλ' ο νεανίσκος έξηκολούθησε κοσμών τόν νούν δια του εν τοις βιβλίσις εύρισκομένου πλοούτου. Προεβδόθη εις εμπιστευτικās θέσεις, έταξείδευσε δια τὰ συμφέροντα του καταστήματος, έγένετο γνωστός εις πολλούς, και τέλος ήνοιξεν ιδιαίτερον κατάστημα εκτυπώσεως βιβλιογραφικών ύφανμάτων εν Μαγκετρίχ. Τότε έσφρεψε τήν κλίσιν του προς τὰ κοινά πράγματα και πρό πάντων προς την ανατροφήν του λαού. Βαθυμηδόν έίλικυσε τήν προσοχήν του τώ ζήτημα των περί σιτηρών νόμων, προς απόκρουσιν των όποιων δύναται τις να είπη ότι εθυσίασε και περιουσίαν και ζωήν αξιοσημείωτον δε ότι ο πρώτος δημοσίως εκφωνηθείς λόγος του εντελώς απέτυχεν. άλλ' είχεν ακαταμάχητον επιμονήν, επιμέλειαν και δραστηριότητα, και δια της καρτερίας και της άσκήσεως έγεινε μετά καιρόν εις τών πλέον πειστικων και των σημαντικωτέρων δημόσιων ήγέτων, εκβιάζων τούς έπαίτους και αυτού του Σρ Ροβέρτου Πήλ. Ο Γάλλος πρεσβευτής κ. Αρουέν δε Αουίς, ευγλωττως είπέ περί του Κόθδεν, ότι απήρξεν έμφυχος απόδειξις του τί δύναται να κατορθωθῃ δια της άρετής, της επιμονής και της εργασίας. ότι ήτο εν τών τελειοτέρων παραδειγμάτων των ανθρώπων εκείνων, οι τινες εκ των κατωτέρων τάξεων της κοινωνίας, προαγόμενοι, άνυψούσι δια της ίδιας αξίας και των προ-

σωπικών ύπηρεσιών μέχρι της ανώτατης εν τη κοινή γνώμη θέσεως. ενι λόγω ήτο εν τών λαμπροτέρων παραδειγμάτων των ιδιοζώντων εις τόν αγγλικόν χαρακτήρα θετικών και στερεων ήρωικήματων. Κατά πάσας ταύτας τας περιστάσεις η δραστηρία προσωπική επιμέλεια άντημίσθη δια της δόξης. Αποδείξει άναντίρρητος ότι παν είδος τελειότητος κείται μακράν της νεθρότητας. Μόνη η της χειρός και του νοός εργατικότητα παράγει τόν πλούτον δια της φιλοπονίας, της φρονήσεως και της δραστηριότητος. Και δεών ότι εκ γενετης εύρισκουσιν οι άνθρωποι πλούτον και ύψηλήν εν τῃ κοινωνία θέσιν, η άγαθή προσωπική ήμηρ ήσ' άγαγαί να τόχως συν αποκατάται μόνον δι' επιμόνου επιμέλειας. διότι είναι μὲν δυνατόν να κληρονομήσῃ τις εκτασιν ήης, αδύνατον όμως να κληρονομήσῃ σφύριαν και γνώσεις. Ο πλούσιος άνθρωπος δύναται να πληρώσῃ άλλους να εργασώσιν άντ' αυτού, αδυναται όμως και να εύρη άλλους να σκεφώσιν άντ' αυτού, η να αγοράσῃ οίονδήποτε είδος γνώσεων. Αληθώς τώ αξίωμα και ο μόνον δια φιλοπονίας κατορθούνται τὰ τέλεια έργα, εφαρμόζεται εις τους πλούσιους και τους πτωχούς οτινας άφ' εκούτων προάγονται.

Πρόδηλον είναι ότι ο πλούτος και η εύζωία δεν είναι απολύτως αναγκαία να μορφωθῃ κάλλιστα ο άνθρωπος, διότι τας πλειστάς και τας σπουδαιοτέρας προς την ανθρωπότητα ύπηρεσίας έφελωμεν εις άγενεις ανθρώπους. Η εύζωία δεν συνηθίζει τούς ανθρώπους να πελαίωσι προς τὰ προσκόμματα, ούδ' έξεγείρει την αίσθησιν της δυνάμεως, ήτις είναι τοσούτου αναγκαία προς ενεργητικās και ώφελιμους πράξεις. Βεβαίως η πενία ούδόπως προϋποτίθησι την δυστυχίαν δύναται μάλιστα δι' ισχυράς προσωπικής ενεργείας να μεταβληθῃ εις εύλογίαν, διότι η πενία αναγκάζει τόν άνθρωπον να αγωνίζεται κατά δυσχερειών του βίου, και εις τόν άγωνα τούτον εύρίσκουσιν οι μεγάθυμοι δύναμιν, πεποίθησιν και επί τέλους ήρισμόν, ένθ' οι κωθοροι επιτυγχάνουσι μὲν πολλάκις της εύζωίας, άλλά μόνον δια του έξευτελισμού. Ο Βάκων λέγει ότι «οι άνθρωποι φαίνονται μη έννοούγτες την αξίαν του πλοούτου και της ισχύος» διότι αποδίδουσι πλειότερον του δεόντος σεβας προς τώ πρώτον, και ήττον του δεόντος προς τώ έτερον. Η αυταπαρησία και η πεποίθησις εις εκούτον διδάσκουσι τόν άνθρωπον να πίνη υδαρ εξ αυτού του φρέατος, να ζυμύνη ο ίδιος τόν άρτον του, να μανθάνη και να εργάζεται δια να ζήσῃ καλώς, και φειδωλώς να διαπαντ τὰ εις αυτόν περιελθόντα αγαθά.»

Ο πλούτος τοσούτον έλκει προς την εύζωίαν και τας ήδονάς προς τας όποιās φυσικώς βέπει ο άνθρωπος, ώστε μείζονα δόξαν απολαμβάνουσιν οι γεν-

νημέγαθ μὲν μεταξό αγαθών, δραστηρίως δε εργαζόμενοι δια την ανθρωπίνην πρόσδον, οι άποστρεφόμενοι τας ήδονάς και ζώντες ζώην ύψηλερον. Τιμή των πλουσιωτέρων τάξεων της αγγλιας είναι ότι απέχουσι της ακηρίας, μέτεροντες σπουδαιως της ύπηρεσίας του Κράτους και πλέον των άλλων συμπάσχοντες εν τοις κινδύνοις αυτού. ήπε ποτέ τις δείχνων υποδέστερον τινα αξιωματικόν προπορευόμενον του τάγματος εις βορβοράδη όδόν, κατά τινα πόλεμον, αϊδου 45,000 λίρων, και έτος 10. Καί επί των ήμερών μας, οι κληνρλοι της Σεβαστουπόλεως και τώ καυστικόν έδαφος των Ινδιών μαρτυροϋσιν περί της αυταπαρησίας και της γενναίοτητας των ευγενων ήμων τάξεων, πολλοί εκ των καλλίστων, και πλούσιου και ευγενεις, εκινδύνευσαν η απώλεσαν την ζωήν επί αμφοτέρων των πεδίων εκείνων ύπηρετούτες την πατρίδα.

Ούδε κατά τας ειρηνικώτερας ασχολίας της φιλοσοφίας η της επιστήμης έμειναν κδοξοι, οι πλούσιοι τάξεις. Έχουμεν ως παράδειγμα τὰ μεγάλα όνόματα του Βάκωνος, του πατρός της μεταγενεστερας φιλοσοφίας, του Οδύρσεστερ, του Βούλ, του Κάθενδισ, του Τάλμποτ, και του Ρός, οτινες διεκρήθησαν ως επιστήμονες. Ο τελευταίος αυτος, εάν δεν ήτο εκ γενετης ευγενής, ήθελε βραδυτέρον αναγνωρισθῃ τοιαυτος και δοξασθῃ ως έρευρητης. Τοσούτον ήτο έμπειρος της σιδηρουργικης, ωςθε θερμώς παρελήθη υπό σιδηρουργού άγνοούντος την κοινωνικήν αυτού θέσιν, να λάβῃ την διεύθυνσιν εκτεταμένου εργαστηρίου. Τὸ μέγα του Ρός τηλεσκόπιον, κατασκευασθόν υπό του ίδιου, είναι αναμφιδόλως τώ περιεργότατον των του είδους τούτου οργάνων. Αλλ' οι επιμαλδστεροι εκ των ευγενων εργατών, εύρισκονται μεταξό των πολιτικων και των φιλολόγων. Η επιτυχία και εις τας ασχολίας ταύτας ως και εις πάσας τας άλλας, απολαμβάνεται δια μόνης της φιλοπονίας, της πράξεως και της σπουδής και ο διακεκριμένος ύπουργός η ο κομμπατάρχης πρέπει εξ ανάγκης να εύρίσκηται μεταξύ των δραστηριωτάτων εργατών. Τοιούτος ύπήρχεν ο Πάλμερστον, και τοιούτοι είναι ο Δέβου και ο Ρώσελ, ο Δισράβλς και ο Γλάδσταυ. Οι άνδρες ούτοι δεν έχουσιν ωρισμένας ώρας εργασίας όπως έχουσιν οι ήμερομίσθιοι, άλλά πολλάκις κατά τας συνόδους της βουλῃς άναγκάζονται να ασχολώνται ακαταπαύστως ήμέραν και νύκτα.

Είς των επιφανεστάτων εργατών των νεωτέρων χρόνων ήτο βεβαίως ο μακαρίτης Ροβέρτος Πήλ, ός τις είχεν εις ανώτατον βαθμόν τὸ πλεονέκτημα συνεχούς διανοητικής εργασίας και ούδόπως έφειδετο εκούτου. Τὸ στάδιον αυτού παρέχει αξιόλογον παράδειγμα εξ αυτού βλέπομεν τί δύναται να εκπτελήσῃ ο άνθρωπος μετριάς σχετικώς διανοητικής δυνάμεως,

διαμόνην της επίμελεσας και της ακαμάτου εργικη-
κότητος.

Κατά το διάστημα τεσσαράκοντά έτών καθ' οιέ-
χρημάτιε βουλευτής, το πλήθος των έργων αυτών
του είναι σχεδόν άπίστευτα. Ήτο άνθρωπος ακριβέ-
στάτος, και έτε ανέλαβεν να πράξη τα έπρακ-
τέα κτίσασα. Άπαντες οι λόγοι του μαρτυρούν ύ-
περ της ακριβοδω προσοχής μετ' ης έσπούδαζεν, τι
είχε γραφή ή λελθή επί του αντικειμένου υπερε-
μέλεια. Ήτο σχεδόν εις έκκρον λεπτολόγος και προσπα-
θεί πάντοτε να γίνηται εύληπτος εις τους ακροατάς.
Έβλεπον σαφώς πολύν πρακτικόν νοόν, μεγάλην στα-
θερότητα διανοίας και δύναμιν να διαυθύν άπενώ-
στα άποτελέσματα των ενεργειών του. Ήτο μίαν έπα-
ψεν ήτο άνώτερος πλείστων, καθότι και ιδέαι του
προάδενον μετά του χρόνου, ή δέ ηλικία αντί να
συστέλλη καθίστα ώριμώτερον και άνδρικώτερον τον
χαρακτήρα αυτού. Μέχρι του τέλους της ζωής του
προθύμως άπεδέχεται τάς νέας ιδέας, και ένφη πολλοί
ένόμιζον αυτόν ύπερ τή δέαν περισκεμμένον, ούδέ-
ποτε άπέδειξεν άσύνητον πρής το παρελθόν. Ουκ άν-
ιστόν, άδυναμίαν ήτις παρκαλύει τσαούτα πνεύματα
και καθιστά το γήρας αυτών έντελής άχρηστον.

Η ακάματος εργατικότητα του λόρδου Βρούχαμ
κατέστη σχεδόν παροιμιακή. Επί εξήκοντα έτη εξη-
κολούθησεν ύπηρετών την κοινωνίαν, και κατά το
διάστημα τούτο ήσχολήθη εις την νομοθεσίαν, την
φιλολογίαν, τά πολιτικά, την έπιστήμην εις άπαντα
δέ ταύτα ήρίστουσαι. Ήνι τρόπος κατόρθωσις τούτο
εφαίνετο μυστήριον εις πολλούς. Ο Σπρ. Σαμουήλος
Εώμιλλο, άρνηθείς να άναδεχθη νέαν τινά εργασίαν,
επί τη προφάσει ότι δεν εύκαιρεί, εΐπεν: « ύπάγετε
εις τον Βρούχαμ' αυτός κατορθώνει να εύρίσκη κτηρύν
διάθεσιμον πρής πάναν εργασίαν. » Τη μυστήριον ήτο
έτι ούδ' επί λεπτόν έμενεν άεργος, έκτός δε τούτου
ήτο λίαν ήσυχρός κράσεως. Προβλεπόμενος ήδη την η-
λικίαν, έτε οι πλείστοι ήθελον αποχωρήσει των έν-
κοσμίων να γευθώσιν άνενόχλητον την διά κόπου ά-
ποκαταστάσιν σχολήν, ο λόρδος Βρούχαμ ήρχισε και
εξηκολούθησε σειράν λεπτομερών έρευνών περι των
νόμων του φωτός, και καθύπεβάλλε τά άποτελέσματά
εις τά σπουδέα του Λονδίνου και των Παρισίων ά-
κροατήρια. Συγγράμματα έδημοσίευσε Ουκ άνιστάς βιογρα-
φίας των « Βιβιστήριον και Φιλολόγον της έπό-
χής Γεωργίου του ΙΙΙ », και έλάμβανε ζωηρόν έν-
διαφέρον εις τάς νομοθετικάς και πολιτικάς συζη-
τήσεις της ένω βουλής. Έίς των συναδελφών του
συνεβούλευσεν αυτόν να σπερριόσθι έκπληροδν τήσιν
μόνον εργασίαν, δη άντα εις τρεις δυνατούς άνθρώ-
πους. Άλλά τούστος ήτο ο ζήλος του Βρούχαμ πρής
την εργασίαν, ήτις εγένετο παλαιά αυτού έξις, ώστε
ούδέεις κόπος εφαινετο ύπερβολικός, και τσαούτη ή

τάσιν πρής την τελειότητα, ώστε ελήθη περι αυτών
έτι άν ήτο άπλοος κατασκευαστής ύπαδμημάτων, δεν
ήθελον εύχρηστοκλή πριν ή κατάραθη. πρής της ά-
ποδόσεως της Αγγλίας.

Έπί τής αϋτής τάξεως βιαιάματα έργάτιε είναι
ο Βρ. Ήδουάρδος Βούλθερ Λύττον. Ολίγοι συγγρα-
φείς έγραψαν περισσότερον, ή διεκρίθησαν εις τσαυ-
τόν διάφορα είδη, ή τή του μυθιστοριογράφου
του δραματοποιου, του Ιστορικού, του βάρτου και
του πολιτικού. Βαθμηδόν και κατ' όλίγον προέβη
ανάθειών, περιφρονών τάς άναπαύσεις, κινούμενος
δέ ύπο ζωηράς έπιθυμίας πρής τελειοποίησιν του έργου
του. Όσον άφορε την άπλην εργασίαν, όλίγοι
των ζώντων Αγγλων συγγραφέων έγραψαν περισσότερον
και ούδεις τάσον τοιαύτης αξίας ή φιλοπονία. Δέ
αυτού είναι τσαούτον μάλλον αξιοέπικνος, καθ' όσον
είναι πρής άνεξεργήτου θελήσεως. Η κυνηγεσία, ή
αναπαύσις, ή περιπαι και ποικιλία διασκεδάσεως
του Λονδίνου, τά θέλητρα της έξοχής και των ά-
δοιποριών, πάντα ταύτα εύκόλως παρασύρουσι τον
ήδουαρθή και πλοσίαν άνθρωπον, και ούδένως προ-
παρκακεύζουσιν αυτόν πρής έκουσίαν και άδιάκοπον
εργασίαν. Καί όμως ο Βούλθερ καίτοι δύναμνος πά-
σας τάς ήδονάς να απολάσση, απέρριψεν αυτάς, δε
ήρχισε το στάδιον, και κατέλαβε θέσιν έν τη φιλο-
λογία. Η πρώτη αυτου άπόπειρα, ώς και ή του Βί-
ρβονος, ήτο ποιητική και άπέτυχεν ή δεύτερα άν και
μυθιστορική άπέτυχεν έπίσης. Άνθρωπος ήτο δρασ-
τήριος ήθελεν έγκαταλείψη το στάδιον, άλλ' αυτός
ήτο φιλόπονος ήμα δέ και καρτερικός· είργάσθη έ-
χων άπόφασιν να επιτύχη. Ήτο ακάματος, άνεγί-
νωσκον άδικόπως, και από τής άποτυχίας προέβη
θαρήχλωσ μέχρι του θριάμβου. Άυτερον αυτού μυ-
θιστόρημα ήτο ο γνωστός « Πέλαχμ, » και κατά το
διάστημα τριάκοντα έτών, ο φιλολογικός βίος του
Βούλθερ ύπήρξε σειρά θριάμβων.

Έτερον παράδειγμα παρέχει ήμιν ο Δισραήλις
της δυνάμεως της έπιμονής πρής επίτευξιν έπιφα-
νού δημοσίου σταδίου. Αί πρώται άπόπειραι ήκαν
ώς και οι του Βούλθερ φιλολογικά! έπέτυχε δέ μά-
νον μετά πολλάς άποτυχίας. Τά πρώτα αυτου έργα
εφάνησαν γελοία και κερποί παραφροσύνας· άλλ' είρ-
γάσθη κατ' άλλον τρόπον, και ο « Κόνινγκστυ, » ή
« Σουβίλλη, » και ο « Γαγκρόδος » απέδειξαν τάς δυ-
νάμεις του. Ος ρήτορας, έτε πρώτον ένεφανίσθη εις
τήν βουλήν άπέτυχεν άν και ήτο πομπώδης ο λό-
γος του, εκάστη φράσις υπερίσκει τον άκρατον γε-
λοια των άκροατών. Άλλ' ή τελευταία αυτου φρά-
σις υπήρξε παρηφατική, διατί άλλων ένεκα της περι-
φρασήσεως ής έτυχεν άνεμάριε; « Πολλάκις ήρχισα
και παλίμ εξ αρχής επανέλαθον τά αυτά πράγματα
και τέλος άπέτυχον. Αποσύρομαι νύν, άλλ' ελάσσειται

καιρός καθ' ου θέλετε με ακούσει. » Καίτοι καιρός
έκείνος ήλθεν ή πρόπος ή ή ουκ άνέρωσεν ή άερα-
ίτης να δεσμεύσθι την προσοχήν του σπουδαιότατου
έν τή κέσμε άθροισάτος ανθρώπων, υπήρχει Οου-
μαστών παράδειγμα της δυνάμεως της θέλησεως,
διότι άπέκτισε την θέσιν του γάμου δια κάρτερικης
φιλοπονίας. Μετά την άποτυχίαν δεν άπέσπυθη, ώς
πολλοί άλλοι νέοι ούδέ ώδύρτσου κατ' ιδίαν, άλλ'
άμείωσε ήρχισεν εργαζόμενος. Μετά προσοχής άπην-
λάγη των έλάττωμάτων αυτου, έσπούδασε τόν χα-
ρακτήρα του άκροατηρίου, ήσκήθη εις την όμιλίαν
και έμελέτησε την κοινοβουλευτικήν τέχνην. Επικό-
νας έτεινε πρής την επιτύχίαν, ήτις ήλθεν άλλ' βρα-
δέως. Η άνάμνησις της πρώτης άποτυχίας εκέλιπε,
και δια κοινής έπιδοκιμασίας ο Δισραήλις άπεδει-
χθη εις των καλλιτέρων και διασημοτέρων ρη-
τόρων.

Άν και πολύ δύναται να κατορθωθι δια της πρό-
σωπικής ενεργείας και δραστηριότητας, όπως άπε-
δείχθημεν δια παραδειγμάτων, πρέπει όμως να όλο-
λογήσωμεν ότι ή παρ άλλων παρεχόμενη συνδρομή
είναι σπουδαιότατη έν τή βίη. Ο ποιητής Ουε-
σθόρθ καλωσ εΐπεν ότι « αμφοτέρα ταύτα, ή άνεξερ-
τησία και ή ύποταγή, ή αυτενέργεια και ή πρής τους
άλλους πίστις, άν και φαίνονται άντιφατικά, πρέπει
όμως να συμβαδίζουσιν. » Από τής παιδικής ηλικίας
μέχρι γήρατος άπαντες όφειλομεν, κατά το μάλλον
και ήττον, χάριν πρής τους άλλους δια την προντίδα
και διδασκαλίαν συνήθως· δε οι καλλίτεροι και δυ-
νατώτεροι είναι και προθυμότεροι να άναγνωρίσωσι
τήν βοήθειαν ταύτην. Ας λάδωμεν ως παράδειγμα
τον μακάρτην Αλέξιον Τοκβίλ, ος τις και πατά-
θεν και μητρόθεν κατήγετο εξ ευγενών. Βίκοσιενός
μόνον έτους ήτο ότε διακρίθη δι' ενεργειών της οι-
κογενείας του δικαστής εις Βερσαλλίαις· άλλ' αισθα-
νόμενος ότι δια χάριτος και ουχι δια της ιδίας ά-
ξίας έλαβε την θέσιν, άπεφάσις να αποχωρήση και
να γίνη αύτουργός της μελλούσης προόδου. Άνόητος
άπόφασις, εΐπωσιν τισις τινέσ, άλλ' ο Τοκβίλ γεν-
ναίως ένήργησεν αυτήν. Παρητήθη και ήτοιμάσθη να
άπέλθη εκ Γαλλίας εις τάς Ηνωμένας Πολιτείας· τά
δε άποτελέσματα της όδοιπορίας ταύτης έδημοσι-
εύθησαν έν τώ μεγάλω περι « Δημοκρατίας έν Αμε-
ρικη » βιβλίω αυτου. Ο φίλος και συνοδοιπόρος του,
Γουσταός Βαμόντ, περιέγραψε την άκατάπαυστον
αυτου εργατικότητα κατά την άποδημίαν έκείνην.
« Εκ φύσεως, λέγει, ήτο εις άκρον ένάντιος της ά-
κνήριας, και είτε έκινετο, είτε ήσύχασεν, ο νοός ά-
διακόπως είργάζετο. » Κατά την γνώμη του Α-
λεξίου, εύαρσετοτέρα συναιμία ήτο ή ώφελιμώτερα.
Η χαριστή δι' αυτόν ήμέρα ήτο ή άνευ εργασίας. Η
έλαχίστη άνώφελης κατανάλωσις χρόνου τον δυση-

ρέσσει. » Καί αυτός ό Τοκβίλ έγραψε πρής φίλον
« Άδην ύπάρχει ήμέρα τού βίου καθ' ην δύναται τις
να μείνη έντελής θεού, διότι ή έξωτερική ενέργεια,
πολύ δε μάλλον ή έσωτερική, είναι έπίσης άναγκαία
δταν προδόμεν εις την ηλικίαν, ήσον και κατά την
νεότητα. Συγκρίτω τον έρωσπον έν τώ κόσμω πρής
όδοιπόρον προκείμεντα άδιακόπως πρής ψυχρότερον
κλίμα, και άναγκάζόμενον εκ τούτου να περιπάτη
παχύτέρον έφ' όσον προχόρει. Η έκτείνουσις νόσος
της ψυχής είναι το ψυχός. Ήνα άντίσταθι τις πρής
τό τρομερόν τούτο κακόν δεν άρκεί μόνον ή ενεργεια
νοός εργαζόμενου, άλλ' απαιτείται και μετά των άλλων
κοινωνία, κατά τάς άσχολίας τού βίου. »

Καίτοι έχων τσαούτον ώριμώμενος ιδέας περί της
ανάγκης της αυτενεργείας και της αυτοβουλήσεως, ού-
δέεις άναγνώριζει τάσον προθύμως όσον ο Τοκβίλ
την αξίαν της συνδρομής ήν έκατος απολαμβάνει
κατά το μάλλον ή ήττον παρά των άλλων. Πολ-
λάκις άνεφερε μετ' ευγνωμοσύνης τάς πρής τους φί-
λους ύποχεώσεσι. Πρής δε τον Κεργούρι έγραψεν
« Είς σε μόνον εμπιστεύομαι, και ού εξαιρείς άλληθι-
νήν επίδρασιν επί της ψυχής μου. Πολλοί άλλοι δι-
εούνοσσι τάς πράξεις μου, άλλ' ούδέεις συντελεί-
σαν ού εις την γέννησιν των θεμελιωδών ιδεών και
των αρχών των κληρονομούσων την διαγωγήν. » Ε-
πίσης προθύμως άναγνώριζεν ο Τοκβίλ τάς ύποχε-
ώσεσι τού πρής την σύζυγον Μάρίαν, συντελούσαν εις
διατήρησιν της ήρέμου ψυχικής διαθέσεως δι' ης ήδύ-
νατο να εξακολουθι επιτυχώς τάς σπουδάς. Ενόμι-
ζεν ότι μέγιστος γυνή άνυψόνει βαθμηδόν τον χα-
ρακτήρα του άνδρός, έν φ' ή εύτελουσ ψυχής γυνή
έξευτελίσει βεβαίως και τον σύζυγον.

Ένι λόγω ο άνθρώπινος χαρακτήρ σχηματίζεται
δια μυρίων λεπτών επιδράσεων· δια του παραδείγ-
ματος και των συμβουλών δια της ζωής και της
φιλολογίας· δια των φίλων και των γειτόνων· δια
του κόσμου έν φ' ζώμεν, ως και δια των άναμνήσεων
των προάνων ών κληρόνομούμεν τάς καλάς πράξεις
και συμβουλάς. Άλλά άν και οι επιδράσεις αυται ει-
σιν άναμφιβόλως μεγάλαί, άναμφιβόλον έπίσης είναι
οι οι άνθρωποι αυτοί άποτελοσσι κυρίως τά ενεργη-
τικά μέσα της ιδίας εκζώσεως και εύπραγίας· έν
δε όφείλωσιν οι καλοί και σώφρονες εις την συν-
δρομήν των άλλων, πρέπει αυτοί κυρίως να γίνω-
σιν οι κάλλιστοι έκουτων βοηθοί.

Ελ. Μ.
(Αποδοθεί)

Η ΝΕΑ ΑΜΕΡΙΚΗ.

(Συνέχεια. Δε φυλλάδι. 513.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Φυλαί Έρυθροδέρμων.

Μεταξύ των μεγάλων λιμνών και του μεξικανικού κόλπου, εδραιογονται διακόσιαι περίπου φυλαί και οικογένειαι Έρυθροδέρμων, θιον Κρήκι, Δακοται, Μοϊσκιάν, Σεγγονες, Κομάγγαι, και άλλοι άμόφυλοι λαοί, διαφοράς τινεσ έχοντες πρὸς άλλήλους φυσικά τε και διαγονητικά κατά τό μάλλον και ήττον. Περιπλανώμενοι πρότερον εις κοιλάδας και όρη, έβάπτοντο δι' άρχας και μίλτου να απέλωσιν εις πόλεμον ή εις θήραν. Αύτοι πρώτοι έδωκαν μακρά και έμφαντικά όνόματα εις πολλὰς πόλεις και έπαρχιας της Αμερικης.

Πὼς δὲ πρέπει να φέρεται τις πρὸς τοὺς κατοίκους τούτους τῶν δασῶν; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν σχολῇθησαν ἐπιμελῶς μεταναστὰι και κυβερνήσεις, ἀφότου ὁ πρώτος Σάξων ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τοῦ νέου κόσμου. Ἐκτοτε ἴσως τυχοδιώκτης τις ἠέλησε νὰ καταδαμάσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς μέθης και τοῦ πυροβόλου· ἀλλ' ἡ εὐγενεστέρα ἀγωγὴ και ἡ ἐμφοτος αὐτοῦ ἀγαθότης τὸν ἔφεραν μετ' οὐ πολλὰς μεταμέλειαν, ὥστε παρήτησε και τὴν πυριτιδα και τὸ οἰνόπνευμα, τοὺς δύο τούτους ἀλέθρους τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τοῦ Πέν τοῦλάχιστον τῶν Ἰνδῶν τὰ δικαιώματα ὑπεστηρήθησαν ἀνεξόχως ὑπὸ τῶν φιλοσόφων και τῶν λογίων, ἐπὶ τέλους δὲ και οἱ νόμοι ἀνεγνώρισαν τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν ἐπὶ τῆς θήρας τῶν μερῶν ἐκείνων και ἐξησφάλισαν εἰς αὐτοὺς ἀποζημιώσεις δοσάκις τὰ μέρη ταῦτα καταλαμβάνοντο ὑπὸ τῶν λευκῶν.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ τῆς ἀποζημιώσεως εἶναι τόσῳ μάλλον δικαία και εὐγενής, ὅσον οἱ Ἴνδοι οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ ἰδιοκτησίας τῆς γῆς. Ἀγνοοῦσι τί σημαίνει και αὐτὴ ἡ λέξις. Ὁ Σενέκας παραδείγματος χάριν ἐννοεῖ τὸ δικαίωμα του νὰ ἀλειψῇ εἰς τὸν Οὐδσωνα, και ὁ Οὐάλλα-Οὐάλλαχ νὰ κυνηγῇ βονάσσους εἰς τὰς περὶ τὰ Κυανὰ ὄρη πεδιάδας· τὴν γῆν ὅμως, προσωρισμένην κατ' αὐτοὺς εἰς κλλιέργειαν και φυτεῖαν, εἰς οἰκοδομην οἰκιῶν και ἀνασκαφὴν φορέων, θεωροῦσιν ἀπαράλλακτος ὡς ἡμεῖς τὸν οὐρανὸν και τὴν θάλασσαν. Ἀξιοῦσι τὴν ἐλευθερίαν νὰ περιέρχωνται εἰς τὴν χώραν· ἀλλὰ νὰ κατέχωσιν αὐτὴν και ν' ἀποδιώκωσι τοὺς άλλους κυνηγοὺς, τοιαύτην ἀξιῶσιν οὐδέποτε προτείναν οἱ Ἐρυθροδέρμοι· ἀλλὰ και ἂν προτείναν, οἱ πεπολιτισμένοι ἠθελον τὴν ἀποκρούσει βεβαίως. Οὐδεμίαν φυλὴ κυνηγῶν ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα, ἡ κάλλιον οὐδεμία

φυλὴ δύναται νὰ τὸ ἀντιποιηθῇ· διότι κατὰ τοὺς αὐτοὺς σταρὰς νόμους τῆς ἠθικῆς και τῆς πολιτικῆς, τὸ μόνον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τὸ ὅποιον δύναται ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποκτήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἔδωρον οὐσης τῆς φύσεως, εἶναι τὸ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου διὰ τῆς ἰργασίας του δημιουργούμενον. Ὁ περιοριζόμενος ἀπλωθεῖ εἰς θήραν δὲν πράττει τι ὑπὲρ τῆς γῆς τὴν ὁποίαν διατρέχει, δὲν κόπτεται τὰ δάση, δὲν ἀποξηραίνει τὰ κλη· δὲν βάλλει φραγμοὺς εἰς τοὺς ποταμοὺς, δὲν φυτεῖ δένδρα, δὲν καλλιεργεῖ ἀγροὺς, δὲν οἰκοδομεῖ πόλεις· και ὅταν ἀποθῆν καταλείπει τὰ πάντα ὥπως ἦσαν ὅτε ἐγεννήθη ἡ γῆ· ἄρα ἀνήκει εἰς αὐτὸν ὅσον και ἡ ἀτμοσφαῖρα. Ἄλλ' ὅσο προκοίταται περὶ φυλῶν οἶαι ἢ τῶν Σιὸν και Δελαουάροι· εἶναι φρόνιμον νὰ προτείνωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς λογικῆς; Νόμος τὸν ὅποιον δὲν ἴσχυομεν νὰ καταργήσωμεν ἐντελῶς, ὅς τις ἐφαρμόζεται μόνον ὑπὸ τοῦ ἴσχυροῦ, ἐπιβάλλεται δὲ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ἀνάγκη νὰ συγκεράται διὰ πραχτότητας.

Ὀλίγην ἔχοντες ἀγάπην, λέγουσιν οἱ φιλόφρονες, ἐπιτυγχάνομεν πολλά. Ἴδου ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν ἐρχόμενοι κατακυριεύομεν, διώκομεν τὰς παλαιὰς φυλάς τῶν δασῶν και τῶν ποταμῶν ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐτρέφοντο μέχρι τούτου, και ἀποκτῶμεν ἀμύθητον πλοῦτον· και οὕτω ἡμεῖς μὲν οἰκοποιούμεθα πᾶσαν ὠφέλειαν, εἰς ἐκείνους δὲ ἐπιβάλλεται πᾶσα ζημία. Βεβαίως αἱ ἀνάγκαι ἡμῶν δὲν εἶναι τὸ μέτρον τῶν ἡμετέρων δικαιωμάτων· και ὅπου ὁ Ἴνδος ἔχει ἐλάχιστον δικαίωμα ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ ἀποδιώκων αὐτὸν ἐκείνου κοινὸν δικαίωματος, τὸ ὅποιον ὑποτίθεται ὅτι ἔχει κατ' ἀρχὰς ἕκαστος ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς ὑδρογειοῦ σφαίρας. Μόνη ἄρα πρόπουσά λύσις τοῦ ζητήματος εἶναι ἡ ἐκατέρωθεν συνεννόησις· ἡμεῖς δὲ οἱ ἄγγλοι, ἐξάδελφοὶ ἢ ἀδελφοὶ τῶν Ἀμερικανῶν, καταδεχόμεθα εὐχαρίστως ὅτι εἰς τὰς περὶ τούτου διατάξεις τῶν δύο μερῶν οἱ δυνατοὶ ἐφείσθησαν πάντοτε τῶν ἀδυνάτων.

Ὁ Οὐάσιγκτων ὄρισεν τὴν ἀποζημιώσιν ἧτις πρέπει νὰ δίδεται κατ' ἔτος εἰς ἕκαστην φυλὴν ἀπὸ τῆς παραλίας εἰς τὸ ἐσωτερικόν· τὰς δὲ περὶ αὐτῆς διατάξεις συναποφασίζουσιν εἰς πράκτωρ τῆς κυβερνήσεως και εἰς ἀρχηγὸς τῶν Ἰνδῶν. Αἱ ἀποζημιώσεις δὲ αὐταὶ ἐπληρώθησαν ἀχρι τῆς ὥρας ταύτης ἀκριβέστατα ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἐξουσίας εἰς τὰς φυλάς και τὰς οἰκογενείας τῶν Ἀραππῶν και τῶν Ἀλγογκινῶν.

Και ὅμως ἡ νόμιμος ἐκπλήρωσις τῆς πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς ταύτης ὑποχρεώσεως, δὲν εὐχαρίσται τοὺς εὐσυνειδήτους ἐκείνους, ὅτινες ἐνόουν κάλλιστα ὅτι καταλαμβάνοντες τὰ δάση και τὰς πεδιάδας, ἀπέτινόντο φυλὴν κυνηγῶν και ἀφῆρουν τοὺς πόρους τῆς

ὑπάρξεώς της. ἂν ἦτο ἄρα δυνατόν νὰ γίνη τι σπουδαιότερον ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν· οἱ λευκοὶ ἐβλεπον κάλλως ὅτι τὰ παρελθόντα ἐγένοντο ἀμετάθελα. Φυλὴ κυνηγῶν τρεφομένη ἐκ τῆς ἀρκέος βονάσσων και αἰγάγων, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατοική χωρὰν πλὴρ ἀγρῶν και ἐπαύσεων. Ἡ πρώτη καλοήγη ἢ κτισθεῖσα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα κατεδίκασεν εἰς ἡσυχίαν τὰ τόξα τῶν κυνηγῶν, ἅτινα δὲν θέλουσιν ἀργῆσει και νὰ συντριβῶσιν. Ἡ αὐτὴ ἔκτασις τῆς γῆς ἧτις ἄρκει νὰ συντηρήσῃ χιλίους γεωργοὺς, μάλισ τρέπει ἕνα κυνηγόν. Ἐντεθεν ἐννοοῦμεν εὐκόλως ὅτι ὁ πλανήτης τῆς γῆς δὲν ἐδημιουργήθη διὰ τοὺς κυνηγοὺς· ποὺ τόσος τόπος δι' αὐτοὺς; Ἡ ἔλαφοι, ὁ αἰγάγρος, ὁ βονάσσος διαιτῶνται εἰς ἐρήμους μακρὰν τῶν ἀνθρώπων· ὁ κανὺς μιᾶς ἐστίας ἀποδιώκει πάντα ταῦτα τὰ θηρία. Μόνον εἰς τὴν Ἀσίαν και τὴν Ἀφρικὴν, ὅπου αἱ σκηναὶ εἶναι θανάσιμοι ἔχθροι τῶν πόλεων, δύναται νὰ ζῆσῃ ποιμενικὴ φυλὴ· και πάλιν πολὺ ὀλιγωτέρην ἔκτασιν χωρὰς ἔχει ἀνάγκη ὡς ὡς θρέψῃ τὰ κτήνη αὐτῆς, ἢ ὁ κυνηγὸς ὅπως καταδιώκῃ εἰς τὰ δάση τὰ ἄγρια θηρία.

Τὶ νὰ γίνῃ λοιπόν; νὰ ἐξολοθρευθῶσιν οἱ αὐτόχθονες! Μυριάδες φιλόφρονων διαμαρτύρονται κατὰ τῆς σκληρᾶς ταύτης ἀποφάσεως. Πρέπει τοῦλάχιστον ὁ λευκὸς, ὅς τις εἶναι ὁ αἰτιὸς τῆς καταστάσεως ταύτης, νὰ δοκιμάσῃ πᾶσαν θεραπεῖαν και νὰ ἐξαντλήσῃ πᾶν μέτρον ἐπιτήδειον νὰ σώσῃ τὰς φυλάς ὅσαι ἐνεκὸν αὐτοῦ τείνουσι πρὸς τὸν θλαθρον.

Ἄλλ' ἐνταῦθα ἀναφέρεται και δεύτερον πρόβλημα, τὸ ἐξῆς· οἱ Σενέκαι, οἱ Δελαουάροι, οἱ Οὐειδαι και οἱ Σεργεωες εἶναι δυνατόν νὰ ἐκπολιτισθῶσι; θέλουσιν ἄρα συνειθίσαι νὰ ζῶσιν ὑπὸ στέρην, νὰ ἐκλέγωσιν μόνιμον κατοικίαν, νὰ μένωσιν ἡσυχοὶ, νὰ σπείρωσι οἶτον, νὰ φυτεῦσιν δένδρα, νὰ φορῶσι βρακία και ὑποδήματα και νὰ στέλλωσι τὰ τέκνα των εἰς τὰ σχολεῖα;

Πολλοὶ, πᾶμπολλοὶ φιλόφρονες, εἰλικρινῶς μὲν ἐλεοῦντες τὴν Ἰνδικὴν φυλὴν, μηδὲλως δὲ ἐννοοῦντες τὴν φύσιν, και πολλὰ ἠγωνίσθησαν και πολλὰ ἔδαπνήσαν εἰς δοκιμὰς· πεπειθότες εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν αὐτῶν μέθοδον, και ἐλπίζοντες νὰ ἀναθρέψωσι τοὺς Ἰνδοὺς ὡς διὰ τηλεγράφου ἢ ηλεκτρικοῦ, ἐδόξαζον εὐκόλως νὰ ἐμβολιάσωσιν εἰς ἄγριον λαὸν τὸν πολιτισμόν, και νὰ ἀναστήσωσιν αὐτὸν ὡς δένδρον ἐντὸς ὑποθέμενου στεγασμάτος· διὸ ἐπελήθησαν τοῦ ἔργου μετὰ διαπύρου ζήλου, διένειμον γαίτας εἰς τοὺς Ἐρυθροδέρμους, ἔδωκαν αὐτοῖς διδασκάλους, ἀνήγειρον σχολεῖα, ναοὺς και οἰκίας, ἐχορήγησαν πᾶν εἶδος γεωργικῶν ἐργαλείων, σπόρους, δένδρα, κάρπιμα, ἵππους, βόας, χοίρους, κάβαια, πτηνὰ, ἐν λόγῳ πᾶν ὅτι χρήσιμον και εἰς τοὺς λευκοὺς. Και ὅμως πᾶσαι αὗται αἱ δοκιμαὶ εἰς αὐτὸ ἐγένοντο μετὰ

καὶ δαπάναι ἀπέτυχον σχεδὸν πάντα· ἄδύνατον ὑπῆρξε νὰ μεταβλήθῃ ἡ εὐτυχία τῆς φύσεως· και νὰ μεταμορφώθωσιν οἱ κυνηγοὶ εἰς γεωργοὺς. Αὐτὴ τις τῶν Σενέκαι εἶχεν ἐγκατάσταθῃ κατὰ τὸν ποταμὸν Ἀλλιγάνν· εἰς λαμπρότητήν· θέσιν, και ἕτεραί τις τῶν Οὐειδά· κατὰ τὸ κέντρον αὐτὸ τῆς πολιτείας τοῦ Νιουθωάκου, εἰς τόπον καλούμενον Οὐειδά· Κρήκι· οὕτε χρημάτων οὐτε άλλων παντοειδῶν βοηθημάτων ἐφείσθησαν οἱ φυλάνθρωποι ἀνήγειραν οἰκίας, και ἐξέχερσωσαν ἀγροὺς χάριν αὐτῶν. Οὗτοι ὅμως ἀπέφυγον ἐπιμήνας πᾶσαν διὰ χειρὸς ἔργασίαν, ἢ τοῦλάχιστον οὐδέποτε ἐπεμελήθησαν, οὐδέ ἐκκολοῦθησαν τακτικῶς τὸ ἔργον, ὥστε νὰ βλαστήσῃ ὁ σίτος και νὰ εὐδοκηθῶσιν τὰ ποίμνια. Και ὅτε μὲν ἡ συγκομιδὴ ἀπέβαιεν ἀφθονος ἐγίνοντο οὐκνηροὶ και ἀπρονοήτοι· ὅτε δὲν ἐπετύγχανον ἰδεατικὸν ὕπὸ τῆς πείνης και τῶν νοσημάτων. Μία δὲ ἡ δῖο οἰκογένειαι, αἳτινες εἶχον αἷμα λευκὸν εἰς τὰς φλέβας, ἐφάνησαν ὀπωσὸν ἀνθρωπικώτεροι. Αἱ λοιπαὶ ἐμῖνον ἐύσοφ· εὗρισκον ἀγρέμια νὰ πωλῶσιν· ὅτε ὅμως τὰ δάση ἠραιώθησαν και τὰ θηρία σὺν ζῶῃ ἐξέλειπον, ἐπώλησαν τὰς γαίτας των και ἀνεχώρησαν εἰς μεμονωμένον μέρος τῆς Green Bay, και σήμερον οἱ πλείστοι τῆς φυλῆς κατέλιπον τὴν Οὐειδά, ὥστε ἐντὸς τινῶν χρόνων οὐδεὶς Ἰνδος οὐ ἀπάρχει ἐκεῖ πλην ἴσως τῆς οἰκογενείας Walker. Ὁ Bill Beechtree μένων ἐκεῖ, ἐκοψέ χάριν ἐμοῦ βιβλίου τινα, και μοι εἰδείξε τόξα και βέλη ἅτινα πωλεῖ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς. Οὕτε γινώσκει οὕτε θέλει νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς άλλο ἔργον. ἂν και δὲν ἀφῆκε ποτε κατ' ἐχθροῦ οὐδὲν βέλος, ἔχει δὲ και ὠραῖον φωνὴν ὅπως ψάλλῃ ψαλμοὺς ὡς οὐδεὶς άλλος, νομίζει ὅτι ὁ υἱὸς ἀνδρείου πολέμιστοῦ μόνον ἐπάγγελμα πρέπει νὰ ἔχη τὸ κόπτειν βρόχους και κολλῆν εἰς τὰ τόξα πτερὰ.

Οἱ Δελαουάροι, τοὺς ὁποίους εἶδομεν περὶ τὴν Leavenworth και οἱ ἐν Saint-Mary's Mission Ποταουατόμης, εἶναι κατὰ τι ἀνώτεροι τῶν Οὐειδά, διότι ζῶσι μετὰ τῶν λευκῶν μεταχειριζομένων αὐτοὺς ὡς φίλους. Και ζῶσι μὲν μετὰ τούτων, δὲν ἀναπτύσσονται ὅμως. Αἱ δύο αὗται φυλαὶ καλλιερгоοσιν ἀγροὺς και ἀνατρέφουσιν ποίμνια· αἱ πρώτοι μάλιστα εἶναι ἐκ τῶν εὐγενεστέρων Ἰνδικῶν φυλῶν, διότι και ἐξωτερικὸν ἔχουσι κομψότερον, και νομοθέστεροι, και καθαρώτεροι εἶναι τῶν Σεγγονες και τῶν Πάουνης. Ἴσως ἦτο δυνατόν νὰ σωθῶσι λίψανά τινα αὐτῶν· δι' ἐντελῶς μετὰ τῶν ἀποίκων ἐπιμιξίας, καθόσον μάλιστα οἱ λευκοὶ δὲν ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς ὁσιν ἀντιπάθειαν και πρὸς τοὺς Σιὸν και Οὐιές. Οἱ Ποταουατόμης εὐτόχησαν νὰ ἐλευθώσιν πρὸς τὴν ἐν Κανσά· συνοικίαν των τὴν εὐμενῆ προσοχὴν καὶ τοῦ δικῆς τινος ἀρχιερέως. Εἰς Saint-Mary's Mission ἔξ' ἐρεῖς ἔκτισαν σχολεῖον και ναοὺς, ἐδίδαξαν τοὺς

Ινδοὺς καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς τὰς ἔξεις τοῦ οἰκιακοῦ βίου. Δύο χιλιάδες παῖδια ἀκούουσι τὰ μαθήματα τῶν ἱερῶν τούτων. Αἱ καλὸν εἶναι ἐπιμελέστερον ἐκτιμῆσαι τὰ καθῆνη πλέον περαιοποιημένα, ἢ γῆ κάλλιον ἐργασμένην ἢ εἰς τὰς λευκὰς ἀποικίας τῶν Ἰνδῶν, πλὴν μίας μόνῃς, τῆς ἐν Οὐδυνδῶν περὶ πόν Νισουρήν, ἧτις αἰκογένεια ἱεταίνας Σκουρή συνοικισθεῖσαι δικαιολογοῦσι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀπολιτιστικῆς τῶν Ἰνδῶν ἀγωγῆς. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἀπαιτήσας, ὁ καὶ πλουσιώτερός, ἔχει ἀγγλικὸν αἷμα εἰς τὰς φλέβας καὶ μέγας ἀριθμὸς ἄλλων Σκουρῆ τὴν ἠμοιάζουσι. Καλλιερχάσαι τὴν γῆν, ἀνατρέφουσι ποιμῆς καὶ πάλαι τὰ προκίνα τῶν ὑποκατιχῶν ἀβῶν. Τινὲς δὲ καὶ λευκὰς νομφοῦντάς, ἄλλοι δὲ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐκδίδουσι εἰς γάμον πρὸς λευκοὺς. Ἐυαρισμοὶ δὲ τινὲς καὶ πρὸς τὰ οἰκογολογικὰ τῶν τραπέζων μυστήρια ἀτενίζουσιν. Οἱ Σκουρῆ οὐτα ἀνεγνωρίσθησαν διὰ νόμου πολιταίης Καναδῶν, καὶ ὡς ποιοὶτο κληροδοτοῦν ἀρκετοὶ καὶ ψηφοφοροῦσιν εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Βουλευτῶν Ἀνάγκη, ὅμως νὰ προσθέσωμεν, ὅτι δύσκολον εἶναι νὰ ποιοθῶμεν ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου γενικὰ συμπεράσματα, ὅτι εἰς τὰς φλέβας τῶν Σκουρῆ βίαι καὶ ἀγγλομερικανικὸν αἷμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

Τὸ Ἰνδικὸν ζήτημα.

Τὴν ἀπαυγίαν τῶν δοκιμῶν ὅσαι ἐγένοντο ἕως καταστάθην Ἰνδικὰ ἀποικίας παρὰ τοὺς Ἴροκουά, καὶ τοὺς Ἀλγογκίνας ἀπέδωκαν οἱ πολλοὶ εἰς τοὺς ἔρυθροδέρμους· ἀλλ' εἶναι δικαίη ἡ κατηγορία ἑναντίας ἀφ' ἑαυτῶν τῶν λευκῶν, ἂν ἐντὸς μιστοῦ γενέσθαι δὲν δύνανται νὰ μεταμορφωθῶσι ἀπὸ κυνηγῶν εἰς γεωργούς· ἴσθησάν ὅτι καλύθη κλισθεῖσαι οὐχὶ διὰ στερῶν ζώων, ἀλλὰ διὰ καλῶν, κατέπεσαν ἂν ὅρα ὁ ἄλλος τὸς πικαίαι;

θεοὺς ἔχει φιλῆς ἀλλ' ἀνατρέφους. Ὁ νῦν ποιμῆς Ἄραφ ὑπῆρξε πρῶτον κυνηγός ἢ τὴν γῆν καλλιεργῶν σημερινὸν Σάξων, τὸ μὲν πρῶτον ὑπῆρξε κυνηγός, δεύτερον δὲ ποιμῆς καὶ τρίτον γεωργός. Ἡ πορεία τῆς ἀθροπότητος εἶναι συνεχής, καὶ ὑποτάσσεται εἰς νόμους φυσικῆς καὶ θητικῆς διαβρομίσσεως. Καὶ μὲν ἡ πρόοδος αὐτῆς εἶναι βραδεία, ὁμοιόμορρος, ἡρεμὸς καὶ ἀόρατος, ἀλλ' εἶναι πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις. Οὐδὲν ἔλαβε τὸ προκίμων νὰ μεταβῇ ἀπὸ πρὸς τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην βαθμίδα, ἢ νὰ πρὸς τὴν ὑπεράνω· τῆς μίας αὐτῶν, διότι ἡ ἀνάπτυξις εἶναι ἐργον χρόνου, καὶ οὐδὲν μηχανήματα ἰσχύει κατ' αὐτῆς. Δύναται μὲν ὁ ἄνθρωπος νὰ συντρέξῃ οὐχὶ ὁμιῶς καὶ νὰ κατασπεύσῃ αὐτήν. Πρέπει νὰ περιμενεῖ τῆς ἐνέργειας τῆς φύσεως εἰτε κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν δένδρου εἴτε κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν βρέφους. Αἱ πρεῖς αὐταὶ φάσεις τῆς πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι καθαρῶς τὰ κεχαρισμένα· ἢ ἀπόστασις ἢ διαχωρίζουσα τὸν Ἴροκουά ἀπὸ τοῦ Ἀραβῶν, εἶναι ἴση πρὸς τὴν διαχωρίζουσαν τοὺτον ἀπὸ τοῦ Σάξωνος.

Αἱ ἔξεις τοῦ κυνηγοῦ εἶναι ἔξεις καὶ τοῦ θηρίου. Πᾶν ὅτι ζῆ, πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, ζῶα τῆς γῆς, πρέπει νὰ καταστραφῶσι ὑπ' αὐτοῦ, διότι εἶναι ἐχθροὶ ἀπειλοῦντες τὸ βέλος καὶ τὸ βόλαόν του. Ἄνοψόμενος εἰς τὴν ἄξιαν ποιμῆς συνειθίσει νὰ κοιωνῆ μετὰ κυνῶν, ἑπῶν, κεμήλων, καὶ ἄλλων ζώων ἐκ τῶν ἠπιωπέρων. Ἀναλαμβάνει τὴν ὄδηγιαν αἰγῶν, προβάτων, ποιμνίων καὶ κατοικιδίων πτηνῶν, ἕτινα προστατεύει καὶ φυλάττει, καὶ περὶ τῆς ἐκτρέφους τῶν ὁποίων ἵκνονε εἴν θέλη νὰ μὴ ἀπολεσθῶσι. Ἐὰν δὲ θέλῃ νὰ τρέφῃ διὰ τοῦ γάλακτος καὶ τῶν ὠδῶν, νὰ ἐγδοθῇ διὰ τῶν δερμάτων καὶ τοῦ μαλλοῦ αὐτῶν, ἀναγκάζεται νὰ σπουδάσῃ τὰς ἀνάγκας τῶν, καὶ νὰ τὰ θεραπεύσῃ ὡς ἄλλος πατήρ. Αὐτὸς πρέπει νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὰ χόρτον καὶ ὕδωρ, καὶ νὰ τὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ καύσωνος. Ἐνεκαί τοῦτου ἡ πρώτη θέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ ζῶα μεταβάλλεται. Αὐτὸς, ὅς τις ἄγριος ὤν, ἠμῶν τὸ ξίφος του ὅπως φωνεῖται πᾶν τὸ ἔχον πνοὴν, ἀμελεῖ τὴν φῶσιν ἐκάστου τούτων, καὶ τρέφει ὡς ἄλλος πατήρ οἰκογένειαν ζῶων καὶ πτηνῶν ἀδιακώπως ἀξιομαρμένην.

Πάσας ταύτας τὰς λεπτομερείας εἰς δε καταγινοῦνται οἱ ποιμένες Ἀραβῆς, Κάφροι καὶ Κυργισοί, ἀγνοεῖ ἐτελῶς ὁ Σενέκας, ὁ Σωσονῆ καὶ ὁ Ἴτης. Οἱ κυνηγοὶ δὲν γνωρίζουσι τὰς μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ὑπὲρ τούτων αὐτὸν ζῶων πατρικῆς σχέσιν· παύτας σχέσεις. Πολλοὶ γενεαὶ χωρίζουσι τὸν κυνηγὸν Σενέκαν ἀπὸ τοῦ ποιμένου Ἀραβῶν, ὡς τοῦλάχιστον ἀριθμὸς γενεῶν χωρίζει τοὺτον ἀπὸ τοῦ Σάξωνος, τοῦ χαράσσοντος καὶ γονιμοποιούντος τὴν γῆν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ περιμενωμεν. Ταῦτα δὲ

γινώσκου καὶ ὁ ἐπισκερθεὶς τὴν Νάχρ δευτὴ ἐν Συρίε, καὶ ὁ Ἰδῶν τοῦς κόπους δι' ὧν ὁ Τούρκος κατορθώνει νὰ προσκλώσῃ τὸν Ἄραβι εἰς τὴν γῆν τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ καλλιεργήσῃ. Ὁ Chayenne εἶναι ἄγριος ἄνθρωπος τῶν δασῶν, τὸν ὅποιον οὐδέποτε θέλει κατορθῶσαι οὐτὲ τὸ ψύχος οὐτὲ ὁ λιμός νὰ ἐργάσῃται ὑπὲρ ἐαυτοῦ, τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων του. Καὶ διὰ τὴν νὰ ἐργασθῇ; Ὁ ἀποθνήσκων ἐνεκὰ ψύχους ἢ πείνης δὲν ἀτιμάζει τὴν φυλὴν τοῦ ὁ πολεμιστῆς δὲν πρέπει νὰ μολῶν τὰς χεῖράς του διὰ τῆς ἐργασίας, διότι μόνον ἐντολὴν ἔλαβε νὰ κυνηγῇ καὶ νὰ μάχεται. Εἶναι ἀνάγκη νὰ σπῇ σίτος, νὰ καλλιεργηθῶσι φυτὰ πρὸς βρώσιν, νὰ ἀναθῇ πῦρ ἢ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ; Ἴδου ἡ γυνὴ. Καὶ μὲν δὲν ἔχει πολλὰν πραγματικῶν ἀνάγκη ὁ ἄγριος· ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχε, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη δι' αὐτὸ. Τὸ μόνον χρεὸς τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι νὰ φονεύῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ θηρεύῃ. Καὶ ὅταν λιμοκτονῆται, δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐργασθῇ οὐτὲ δι' ἐαυτὸν οὐτὲ δι' ἄλλου.

Εἰς τινὰς φυλάς τῆς ἀύσεως, ὅπου τὰ ἀγρέμια σπανίζουσι καὶ οἱ κάστορες φεύγουσι τὰ δίκτυα τῶν κυνηγῶν, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα τῶν σπειροῦσιν ὀλίγον σίτον· οἱ ἄνδρες ὅμως οὕτως φροντίζουσι περὶ τούτου. Ἐὰν δὲ ὅταν πλησιάζῃ ὁ χειμὼν καὶ ἐπιστρέψωσι εἰς τὰ χωρία των, ἴδουσιν ὅτι αἱ γυναῖκες ἐλησμόνησαν νὰ σπείρωσι, κάθηται καὶ γελῶσι διὰ τὴν ἀμελείαν των. Καὶ ὅταν τις φυλὴ ἀπορῇ τρώφης, ὁ κυνηγός ἔχει ἐν μόνον καταφύγιον, νὰ ἐφορμᾷ κατὰ τῆς γείτονος φυλῆς, ἐλπίζων νὰ κατορθῶσιν διὰ τοῦ βέλους καὶ τῆς μαχαίρας του ἴσθη ἀναλογίαν μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στομάτων ὅσα ἔχει νὰ θρέψῃ, καὶ τοῦ κρέατος τῶν βουάσεων καὶ τῶν αἰγάγων τὸ ὅποιον δύναται νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἴδου τὸ μόνον ἰατρικὸν τὸ ὅποιον γνωρίζει κατὰ τοῦ λιμοῦ. Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀπλότης τοῦ πνεύματος του, ὥστε οὕτως συλλογιζέται ὅτι αἱ κυψίλαι τῶν μελισσῶν ἢ ἡ ἀνατροφή ποιμνίων δύναται ν' ἀνακουφίσουσι τὰς ἀνάγκας του. Ἐπειδὴ οἱ πρόγονοι ὑπῆρξαν πάντοτε κυνηγοί, ὁ μόνος πόρος τῆς φυλῆς των δασῆς στερηταὶ τρώφης εἶναι ἡ ἀρπαγῆ. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀπορῶμεν ὅτι οἱ Σενέκαι ὀργῶντες κατὰ τῶν Ἄλλεγκανίων, τῶν ὁποίων ἡ χώρα εἶναι καὶ εὐφορός καὶ ὑποπορφύρος, ὅπου εὐρίσκονται πολυτιμὰτα δένδρα, οὐ μόνον οὐδὲν οὐδέποτε ἐσπείραν ἢ ἐκαλλιεργήσαν· ἀλλὰ καὶ ἐπώλησαν εἰς τοὺς λευκοὺς τὰ δάσα, καὶ τὰ δικαιώματά των ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ; Μεταξὺ τῶν χωρῶν τῶν λευκῶν ὁ πλοῦτος τῆς γῆς μετεβλήθη εἰς τὰ λήθη, ἐνῶ ὁ ἔρυθροδέρμοτος ἀποθνήσκουσι λιμῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γῆς. Οἱ ἄνδρες πολυμοδοῖν ἐργάζονται δὲ μόνον αἱ γυναῖκες. Δικαίον ἄρα εἶναι ν' ἀποδώσωμεν τὴν ἀποτυχίαν

τῶν γονιμῶν δοκιμασίων εἰς τὴν ταχέαν μεταβολὴν τῶν κυνηγῶν εἰς γεωργούς, εἰς τοὺς μεγάλους νόμους τῆς φύσεως καὶ οὐχὶ εἰς τὴν κακίαν των ἀνθρώπων. Οἱ φίλοι τῶν Ἰνδῶν, ἂν καὶ εἶχον ἀξιώσεινον τὴν προαίρεσιν, μὴ μελοθήσαντες μετ' ἐπιστάσας τὴν ἀρχικὴν ταῦτην κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀντὶ ἀφέλειας βλάβην μῆλλον προεξέστησαν. Στέρηθέντες τῆς χώρας αὐτῶν, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ λαθόντες ἀνεπαρκῆ ἐνοίκια, ἀνίκανον νὰ ἐπιδοθῶσι εἰς ἄλλα ἐργα, περιωρίσθησαν εἰς τὸ νὰ περιφερόνται περὶ τὰς κατοικίας των λευκῶν, νὰ τρώωσι, νὰ πίνασιν, νὰ καπνίζωσι καὶ νὰ μάχωνται. Κατήνησαν γέροντες πρὶν ἢ γερῶσιν. Ἐκ τῆς ποσότητος ἐκάτων ἐκατομμυρίων παλῆρων τὰ ἡμῶν· τοῦλάχιστον, ὡς βεβαιόσαι, κατηναλώθησαν εἰς τὰ καπνιστὰ καὶ χαμηλαίματα. Δυστυχία αὐτῶν εἶναι ὅτι ἄγριοι ἔτι ἐξετέθησαν μεταξὺ τῆς φλογερᾶς δραστηριότητος τοῦ πολιτισμοῦ. Τί ὅα ἐγίνοντο τὰ τρυφερά φυτὰ τῶν δασῶν αὐτῶν ἂν μετεφύτευοντο διὰ μίαν ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἡλιον; ὅα ἐκαίοντο ἀναμφιβόλω; Τούτο συνέβη καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Εἰς δὲ τὸ μέρος τῆς Ἰνδικῆς χώρας ἦτις ἔξαρταται ἀπὸ τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν, ἢ ἑλλειψίς δικαιοσύνης εἶναι κανὼν· εἰς τὸ Ἰνδικὸν μέρος τοῦ Καναδά, ἢ ἑλλειψίς τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἐξ ἐναντίας σπανίσι. Οἱ κυνηγοὶ καὶ οἱ ἔμποροι οἱ ζῶντες πέραν τῶν καναδικῶν ὄρων, ἐφαρμόζουσι εἰς τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς κακούργους συνοπτικῶς τὴν δικαιοσύνην. Ὁ φίλος μου Zam Bayer γέρον κυνηγός, ῥωμαλέος, κατοικῶν μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων του εἰς Clear-Creek, πλησίον τοῦ Ἄμπερ, μὴ ἐξήγησεν ταῦτα πάντα ἐν ὀλίγοις.

Βλέπει, συντάγματάρχαι, μὴ εἶπε (σημειώ- τέου δὲ ὅτι πᾶς ἐνδεδυσμένος καλῶς δομαίνεται ὑπὸ τοῦ Zam συνταγματάρχης), ἴδου ἡ διαφορὰ. Ἐάν τις φωνεῖται λευκὸν περὶ τὸ φροῦριον ἑλλίς, σεις οἱ ἄγγλοι λέγετε· «συλλάβετέ τον ζῶντα ἢ νεκρὸν καὶ ὁ δὲ λάθετε διακόσια δῶληρα» καὶ ὅταν σῆς τὸν φέρωσι οἱ Ἰνδοὶ προσθέτετε· «Κελευτέ τον, καὶ ἂν εἶναι ἔνοχος κρεμάστε τον εἰς τὸ δένδρον ἐκείνο». Ἐντὸς μίαις ἡμέρας τελειόνα ἢ ὑπόθεσις, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἐνόχου πίπτει εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἰνδῶν. Ἐὰν ὅμως σῆς τις φωνεῖται λευκὸν περὶ τὸ φροῦριον Αραμῆ, ἡμεῖς οἱ Ἀμερικανοὶ λέγομεν· «συλλάβετέ τον, φροντίστε τον, μὴν ἀμελήσετε νὰ φέρετε μάρτυρας». Καὶ ὅταν τὸν συλλάβωσι οἱ Ἰνδοὶ προσθέτομεν· «Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, κατήγορός ἐστι ἐπὶ κακούργηματί· πρέπει νὰ δικασθῇ κατὰ τοὺς συνήθεις νόμους· πρέπει ν' ἀνακριθῇ, νὰ ἐκδοθῇ βουλευμᾶ καὶ νὰ περατωθῇ εἰς τὸ κακούργοδικεῖον, νὰ δοθῇ αὐτῷ καλῶς δικηγόρος καὶ νὰ δικασθῇ». Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπολείται σχεδὸν πάντοτε. Ἰνίστε δὲ καί

λαμβάνει δώρον παρά φιλανθρώπου τινός κυρίας. Επιστρέφον δὲ εἰς τὴν φυλὴν του γίνεται ἀμέσως ἀρχηγός. Πολλάκις ὡς τὴν εἶπον, καὶ ὡς θὰ πὸ εἶπω καὶ μετὰ ταῦτα, ἡ ἀγάπῃ τῆς νομιμότητος καὶ τὸ περιήλοπον τῶν διατυπώσεων συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνώγειν τῶν ἐνόχων Ἰνδῶν. Τότε ἡ δικαιοσύνη τοῦ λαοῦ ἀναλαμβάνει νὰ διορθώσῃ τὴν παρανομίαν τοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐγένετο κατὰ τὰς αἰματηρὰς σκηνὰς τοῦ Sand Ciseok. Τὸ ἀλλοῦς εἶναι ὅτι οἱ ἄμερικανοὶ φοβούμενοι τὰ βαρβάρητα των Ἰνδῶν, ἀποφύγουν αὐτὰ, ἐλπίζοντες ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θέλουσι καταργηθῆ μὲνα καὶ οὕτω θέλουσι σωθῆ.

Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας Seward θέλων νὰ μὴ καθουχάσῃ μοι ἔλεγε: «Προχωροῦμεν πάντοτε. Πρὸ ἐγγενῆκοντα ἐτῶν ὁ πάππος μου καταδιώκετο ὑπὸ τῶν βρυροδέρμων ἐζήκοντα μιλία μακρὰν τοῦ Νεοεθρακού; σήμερον ὅμως μόλις τοὺς εὐρίσκεις ἐξαικῆσα μιλία ἐκεῖθεν τοῦ ἀγίου Λοδοβίκου βλέπεις ὅτι προχωροῦμεν.» Πολλάκις ἐθαύμασα τὴν ἀκλόνητον πεποιθήσιν των ἄμερικανῶν ὅτι πάντα θέλουσιν ὑποχωρῆσαι καὶ ἐξουαλυθῆ. Ὅσον δὲ διὰ τὴν τακτικὴν ἐκείνην ἠτις συνίσταται εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἡπειροῦ ἐξίωσιν των ἐντεπίων φυλῶν, δὲν εἶμαι βέβαιος ἀν ὡς λέγεται εἶναι ἀξιόλογος.

Ἐὰν λόγοι πολιτικοὶ ὑποχρεῶσι τὴν ἀμερικανικὴν κυβέρνησιν ν' ἀνοίξῃ νέον ἡρόμον ἀπὸ τοῦ ἀγίου Λοδοβίκου πρὸς τὸν ἅγιον Φραγκίσκον 1), πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ληφθῶσι μέτρα ἐξασφαλιστικά. Ἄλλ' ὅποια, ἀφοῦ περῶν μεταξὺ των μερῶν ἕπου κυνηγοῦσιν οἱ Ἰνδοί; Ἄρκει τάχα νὰ στέλλωσι κατ' ἔτος νὰ ἐρωτῶσι τὴν Ῥωμαϊκὴν Πάνα καὶ τὸν Πολύδοικτον Κόνα εἰάν θέλωσι νὰ παραδεχθῶσι συνθήκην εἰρήνης, λαμβάνοντες εἰς ἀντάλλαγμα σκεπάσματα τινα, βακίον καὶ πολλὰ λάγια; Τάχτην τὴν παιδαριώδη μεθόδον, ἠτις ἐν τασούτῳ οὐδὲνα εὐχαρίσκει πλὴν των ὑπαλλήλων τῆς ἐξουσίας, μεταχειρίζονται σήμερον. Κατὰ τὴν ἐμὴν ὅμως γνώμην ὁ τρόπος οὗτος, εἰς ἐν ἀποτελεσμῷ φέρει, εἰς τὴν ἀπάτην των βρυροδέρμων καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν πεποιθήσεως ὅτι οἱ λευκοὶ εἶναι ἀνίσχυροι, καθόσον μάλιστα οἱ Cheyennes χερμίζουσι ἐξυτοῦς ἰσχυροτέρους, ἀνδρειότερους καὶ πολυαριθμοτέρους των ἄμερικανῶν. Ἐάν τις Ἰνδός, ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ Ἁγ. Λοδοβίκου, διηγῆθῃ ποτε εἰς τὴν φυλὴν του ὅτι οἱ λευκοὶ τῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἀναριθμητοὶ ὡς τὰ ἄνη του ἄγρου, οἱ βρυροδέρμοι λέγουσιν ὅτι ἐτόφλωσιν αὐτὸν ὁ σατανᾶς, ὑπαγορεύσας αὐτῷ πάντα ταῦτα τὰ ψεῦδη. Τότε ἡ πρὸς τοὺς λευκοὺς καταφρόνησις των ἀυξάνει ἔτι μᾶλλον.

Ἐὰν θέλωσι νὰ μείνῃ ἐλεύθερος ὁ νέος οὗτος δρό-

1) Ὁ σκληρόδρομος ἐγένετο καὶ πρὸ ἐτῶν δύο ἐργάζεται. Ἰδε Πενδ. τῆμ. Κ', σελ. 140.

μος καὶ νὰ χύνεται αἷμα ἀνθρώπινον, ἀνάγκη νὰ γίνωσι ὡς δέον τὰ πράγματα, ὁ αὐτόχθων πρέπει νὰ αἰσθάνθῃ ὅτι εἶναι ἀσθενέστερος καὶ νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. Ἐὰν δὲ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ἔχει δικαιώματα ἐπὶ τῆς χώρας νὰ τὸν ἀποζημιώσωσιν. Ἄς παραδεχθῶσιν βρους ἐπωφελεῖ, εἰς αὐτὸν, καὶ ἄς τηρήσωσι τὴν συνθήκην εὐκρινῶς. Ὀλίγη τις ἀσθηρότης ἀπαιτεῖται ἀφαικτως κατ' ἀρχὰς, διότι ὁ Cheyenne οὐδέποτε ἐνόησε τὴν ὑπεροχὴν των λευκῶν θὰ αἰσθάνθῃ δὲ αὐτὴν εἰάν οἱ λευκοὶ φερθῶσι μετ' εὐκρινείας, σταθερότητας καὶ γενναιοψυχίας. Ἐὰν ὅμως τὰ πράγματα μείνωσιν ὅπως σήμερον, οὐδέποτε θὰ παύσωσιν οἱ Ἰνδοὶ διαταράττοντες τοὺς λευκοὺς, καὶ οὐδέποτε οὔτε οἱ ἔμποροι οὔτε οἱ περιηγηταὶ θὰ κατορθώσωσι νὰ διασχίσωσιν ἄνευ συνοδείας τοὺς ἀχανεῖς ἐλκίνους τόπους. (Ἀκολουθεῖ.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Ἄξιότιμε φίλε! Κατὰ Μάιον μῆνα τοῦ παρόντος ἔτους ὁ καλὸς ἀγαθὸς φίλος μου Κ. Κ. Γαννώ, γραμματεὺς τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ Γαλλικοῦ προξενείου, ἀνῆρ τοῖς πάσι γνωστός διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀρχαιοτάτου των Ἑβραϊκῶν μνημείων, τῆς εἰληγῆς Μωσαῆ, βασιλέως των Μωαβιτῶν (896 π. Χ.), εὗρε μίαν των πολλῶν ἐκεῖνων Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, αἵτινες, ἐγκεχαραγμέναι ἐπὶ στήλων ἐσταμένων πρὸ τοῦ δευτέρου περιβόλου τοῦ ὑπὸ Ἡρώδου ἐπισκευασθέντος καὶ πολυτελέστατα καλλωπισθέντος ναοῦ των Ἰουδαίων, ἀπηγόρευον τοῖς ἄλλοθενέσιν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν εἰς τὸ δεύτερον ἱερὸν, ἢ τὸ ἕκτον εἰσοδόν.

Αἱ περὶ τούτου μαρτυρίαι τοῦ Ἰωσήπου ἔχουσι ὡς ἔζη. «Τοιοῦτος μὲν ὁ πρῶτος περιβόλος ἦν, ἐν μέσῳ δὲ ἀπέχων οὐ πολὺ δευτερός, προσδατός βεθμῶσιν ἄλλυαῖς, ἂν περιεῖχεν ἐκίον λιθίνου δρυφάκτου, γραφῆ καὶ ἰσίων εἰοῖναι τὸν ἄλλοιθῆ, θαλαττικῆς ἀπειρομῆτης τῆς ζήλιας.» (Ἀρχαιολογί: 15, 11, 5). «Διὰ τούτου προϊόντων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἱερὸν δρυφάκτος περιβέβητο λιθίνος, τρίπυγος μὲν ὕψος, πᾶνυ δὲ χερμέντως διατεταγμένος ἐν αὐτῷ δι' ἐστήκασαν ἐξ ἑσῶν διαστήματος στήλαι των τῆς ἀγνείας προσσημαίνουσαι νόμον, αἱ μὲν Ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ Ῥωμαίοις γράμμασι μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντός τοῦ ἁγίου παρεῖναι, τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν ἅγιον ἐκαλεῖτο.» (Ἰουδ. πολ. 5, 5, 2). «Τίτος δὲ ὑπερπαθήσας πάλιν ἐζωνείδιζε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην, λέγων, Ἄρ' οὐχ ὑμεῖς, ὦ μιαιώτατοι, τὸν δρυφάκτος τοῦτον προσβάλασθε των ἁγίων; Οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διαστήσατε γράμμασι Ἑλληνικοῖς καὶ ἡμετέροις, κεχαραγμένας ἀμάρτυρα τὸ γέναιον ὑπερβλινειν παραγγέλλαι; Οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερ-

σῶντας ὑμῖν ἀναίρειν, ἐπιτρέψκειν καὶ ἐὰν Ῥωμαίοις τις ἦν. (αὐτόθι 6, 2, 4.)

Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Γαννώ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφή, ἐγκεχαραγμένῃ ἐπὶ συνήθους λευκοῦ ἐγγυφίου λίθου, πᾶνυ καλῶς κατεργασμένου, ἔχουτο; μῆκος μὲν 20 ἑκατοστὰ μέτρον, πλάτος δὲ 30, καὶ πάχος 40; ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου ὡς ἀκολουθῶς: «Μηθένα ἀλλογενῆ εἰσπορεύεσθαι ἐντός τοῦ περι τὸ ἱερὸν τρυφάκτος καὶ περιβόλου θὲ δ' ἀνληφθῆ, ἐαυτῷ αἴτιος ἔσται δι(ἀ) (τὸ) ἐξκολλουθῆν θάνατον.»

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπιγραφή τοῦ φίλου μου κ. Κ. Γαννώ. Πρὸ μικροῦ δὲ εἶδον καὶ ἀνέγνων ἐγὼ πρῶτος ἔξτραν Ἑλληνικὴν ἐπιγραφήν, περιέχουσαν μὲν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, οὕσαν ὅμως ἀρχαιοτέραν, καθόσον εἰδυνήθην νὰ κρίνω ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ λίθου, των στοιχείων καὶ των λέξεων.

Καὶ ὁ μὲν λίθος τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, ὄν ἐπίσης λευκός, ἀλλὰ πᾶνυ κακῶς κατεργασμένος, καίπερ φέρων τὰ γράμματα βαθύτερον ἐγκεχαραγμέναι, ἔχει μῆκος μὲν 85 ἑκατοστὰ μέτρον, πλάτος δὲ 50 καὶ πάχος 20. Τὰ δὲ στοιχεία Α Θ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρουσι τὴν μορφήν Α καὶ Ο, τὸ Ρ τὴν τοῦ Ρ καὶ αἱ διφθόγγαι ΕΙ καὶ ΑΙ τὴν τοῦ Ε καὶ Χ. Περὶ τὸ τέλος τῆς ὁλης ἐπιγραφῆς εὑρίηται τὸ σημεῖον Ω, λαίπον ὅλιως ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κ. Γαννώ. Ἀντὶ δὲ τῆς λέξεως Μηθένα, δι' ἧς ἀρχεται ἡ πρώτη ἐπιγραφή, ἡ δευτέρα ἔχει Οὔθέν'. Προσέτι τὰ στοιχεία τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς εἶσι παραμορφωμένα, καὶ αἱ λέξεις κεκολοθωμένα, ὅπερ ἀποδοτέον τῇ ἀμαθείᾳ καὶ ἀνικανότητι τοῦ χαράκτου. Ἐπισυνάπτω ἐναυθῶ δημοῖοτυκα ἀντίγραφα ἀμφοτέρων των σημειωθεισῶν μεγάλων διαφορῶν.

Α.

Ἀντίγραφον τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κ. Γαννώ.

ΜΗΘΕΝΑ ΑΛΛΟΓΕΝΗΕΙΣΠΟ
ΒΥΕΣΘΑΙΕΝΤΟΣΤΟΥΛΙΕ
ΓΙΤΟΙΕΡΟΝΤΡΥΦΑΚΤΟΥΚΑΙ
ΕΡΙΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΝΗ
ΦΘΗΕΛΥΤΩΙΑΤΙΟΣΕΣ
ΤΑΙΔΙΑ - ΕΞΑΚΟΛΟ
ΘΕΙΝΘΑΝΑΤΟΝ

Β.

Ἀντίγραφον τῆς ἐπιγραφῆς τῆς ὑπ' ἐμοῦ τὸ πρῶτον ἀναγνωσθείσης.

ΟΥΕΝΑ ΑΛΛΟΓΕΙΗΘΕΙΤΟ
ΕΥΕΣΘΑΝΝΤΟΣΤΟΥΛΙΕ
ΝΤΟΙΕΓΟΓΙΥΟΚΤΟΙΚΧ
ΗΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΝΗ
ΦΘΗΕΛΥΤΩΙΑΟΣΕΣ
ΤΑΙΔΙΑ ΤΟΛΟ
Θ ΕΙΝΘΑΝΑΤΟΝ Ω

Καίπερ οὕτως ἔχουσιν τὴν δευτέραν ἐπιγραφήν, ἀνέγνων ὅμως αὐτὴν ὡς ἔζη: «Οὔθέν' ἀλλογενῆ εἰσπορεύεσθαι ἐντός τοῦ περι τοῦ ἱερὸν δρυφάκτος καὶ περιβόλου, θὲ δ' ἀνληφθῆ, ἐαυτῷ αἴτιος ἔσται διὰ τὸ ἐξκολλουθῆν θάνατον.»

Τὴν ἐπιγραφήν ταύτην, διὰ τε τὰ πολυειδῆ αὐτῆς σφάλματα καὶ τὴν δυσαναλογίαν καὶ τὴν ἀκομψὸν κατεργασίαν τοῦ λίθου, μὴ δυνάμενος νὰ συμβεβῶσω πρὸς τὴν ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλοδοξίαν τοῦ Ἡρώδου, ὃς τις ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ τοῖς ἔθνεσι πάντα τὰ κατὰ τὸν Ἰουδαϊκὸν ναὸν τέλεια ἐν τε πολυτελείᾳ καὶ τέχνῃ, τοιμῶ ν' ἀναγάγῃ εἰς ἀρχαιοτέραν ἐποχὴν, γ' ἀποδώσῃ εἰς τὴν δεύτερον γὰρ, ὃς τις ἐκτίθῃ μὲν ὑπὸ τοῦ Ζοροβάβελ μετὰ τὴν ἐκ τῆς Βαβυλωνίου αἰχμαλωσίας ἐπιστροφήν τῷ 515 π. Χ., συλληθεῖς δὲ καὶ βεβηλωθεῖς ὑπὸ Ἀντίochου τοῦ ἐπιφανοῦς τῷ 168 π. Χ. ἐπεσκευασθῆ καὶ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου τῷ 165 π. Χ. Μεταξὺ τοῦ τελευταίου τούτου ἔτους καὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ Ἱ. Αλέξανδρος ἐπισκέψατο τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀφότου οἱ Ἕλληνας πολυπληθέστεροι ἤρξαντο νὰ ἐγκαθίστανται ἐν Παλαιστίνῃ, τοιμῶ νὰ τάξῃ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφήν. Εἴχε δὲ καὶ ὁ περὶ οὔ ὁ λόγος ναὸς δύο περιβόλους καὶ στοὰς περὶ τὸν δεύτερον περιβόλον, καθὰ μαρτυρεῖ ὁ Ἰωσήπος. «Ἴηρημένου δὲ τοῦ ἔσωθεν ἱεροῦ καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἔσωθεν ἱερὸν καὶ τὴν ἀνω πόλιν Ἰουδαῖοι συνέφυγον.» (Ἀρχαιολ. 14, 16, 2.) «Ἀνέστησαν τε κατὰ τοὺς Μωυσεῖως νόμους οἱ τε ἱερεῖς καὶ λευῖται θυρωροῦ; ἐπ' ἐκάστου πυλῶνος ὠκοδομήκεσαν γὰρ Ἰουδαῖοι καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τοῦ ναοῦ στοὰς τοῦ ἐνδοθεν ἱεροῦ.» (Ἀὐτ. 11, 4, 7).

Τὰς ἐν μεγίστῃ βία γενόμενας ταύτας ἀρχαιολογικὰς σημειώσεις μου δημοσιεύσατε παρακαλῶ, ἀξιότιμε φίλε, διὰ τοῦ ἀξιολόγου ὑμῶν περιοδικοῦ συγγράμματος, ἵνα προκαλέσητε τὴν σοφὴν γνώμην ἄλλων λογίων δημογῶν ἐντριβεστέρων ἐμοῦ περὶ τὰς τοιαύτας ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας.

Ἐν Ἱερουσαλήμ κατὰ Οκτώβριον 1871.

Ο ἀρχιμανδρίτης

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΜΥΡΙΑΝΘΕΥΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Νικηφόρον Θεοτόκου τοῦ δατραχανίου καὶ Σταυρουπόλεως ἀρχιεπισκόπου Κυριακόδρομιον, ἤτοι Ἑρμηνεῖα καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Οὐκὴ ὁμολογία εἰς τὸ κατὰ πῆσιν Κυριακῆν ἀναγνωσκόμενον Ἐβανγέλιον κ.λ. τόμ. Α'. ἔκδ. Β'. Ἐπιμελεῖς καὶ διατάξῃ Ἀθαν. Π. Πετρεκόπη δικηγόρου καὶ ἱω. Δημ. Ἀθανασιάδου. Ἐν Τριπόλει 1871.

Ὄλιγα βιβλία ἀπέκτησαν ἐν Ἑλλάδι τασούτῳ δι-

καίαν και κατ' αξίαν φήμην, επζητήθησαν μετά το σκότης προθυμίας και ανεγνώσθησαν μετά τοσαύτης απουδης και αφελείας βουν τὰ Κυριακοδρόμια του καιδήμου Θεοτόκου. Και διά τί τουτο; διότι ο Θεοτόκος ερμηνεύων την διδασκαλίαν του Ευαγγελίου, έχει πρώτος αυτός βαθείαν την πεποιθήσει της αληθείας αυτης, και διότι πρὸς τὴν πεποιθήσει η τις συντρέχει εις τὸ νὰ χαράττη ἐν ταῖς καρδίαις εὐκολώτερον και ἄνευ ἀτόπου μακρηγορίας η περινενομημένων επιχειρημάτων τὰ θεια παραγγέλματα, στολιζοι τον λόγον αυτού και δι' αξιοσημειώτου σαφηναείας, χάριτος και γλαφυρότητος. Ἰδοὺ δια τί ἀπὸ του 1790 ἔτους, ὅτε τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη τὸ Κυριακοδρόμιον, μέχρι τῆς σήμερον, καυτέσει ἐπὶ ἑβδομήκονταπέντε ἰναιαυτους, πολλάκις κατὰ χιλιάδας ἀντυπίων ἀνετυπώθη, και πάνποτε ἐγένετο δεκτικὴ ὡς εἰ ἦτο δὴως νέον και ἀνθηρόν σύγγραμμα. Ἡ ἐν αὐτῷ χριστιανικὴ και ἠθικὴ διδασκαλία εἶναι διδασκαλία ἰδιάζουσα εἰς πᾶσαν του χρόνου περίοδον, εἰς πάντας τους αἰώνας, διδασκαλία της ὅποιας οἱ ἐναρμόνιοι ἤχοι θάλλουσι και τὰς ἤττον ἐξηκουσμένας καρδιὰς. «Ο Θεός, ἀναγινώσκουμεν ἐν τῇ 186 σελίδι του ἀτόμου ὁν ἔχομεν ἀνά χεῖρας, εἰς ἦν κατὰ τυχὴν ἐπιπέσει τὸ βλέμμα ἡμῶν, ο Θεός και δια λόγου ἐδίδουξε, και δι' ἔργων ἰσθεβαίωσεν, ὅτι εἰς αὐτόν και οὐχί εἰς τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν. Ἡ ἐν τῇ πεποιθήσει, εἶπεν, ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοῦ ἀνθρώπων οὗς οὐκ ἐστὶ σωτηρία.» καὶ δὲ, ὅ ἀνθρώποι, και κυβερνήσιν, και τιμηῖν, και πᾶν ἀγαθόν, οὐκ ἀπὸ του Θεοῦ, ἀλλ' ἀπὸ του ἄρχοντός ἐλπίζεις; ὁ ἄρχων, ὡς ἀνθρώπος, ἐστὶ μεταβλητός, σήμερον σὲ ἀγαπᾷ και σὲ προστάττει, αὔριον σὲ μισοι και σὲ καταδικάσει ὁ ἄρχων, ὡς υἱὸς ἀνθρώπου, σήμερον κάθηται εἰς τὴν ὑψηλὴν της εὐτυχίας καθέδραν, ὅθεν κραταιῶς περιβάλλει σε, αὔριον κατακαρηνίζεται εἰς τὸν βαθύ της δυστυχίας χάνδακα, ὅθεν ἡ περιθάλπις αὐτοῦ οὐδὲν ὠφελεῖ σε ὁ ἄρχων, ὡς ἀνθρώπος θνητός, αὔριον ἀποθνήσκει, οὐ δὲ οὐ μόνον μένεις γυμνὸς της προστασίας αὐτοῦ, ἀλλὰ και ὑπὸ των ἐχθρῶν αὐτοῦ μισούμενος. Ἡμεῖς ἐλπίζομεν εἰς τοὺς συγγενεῖς η εἰς τοὺς φίλους; ἀλλ' αὐτοὶ ἔχουσιν ἡ δύναμιν ἀποραίρετον, η προαίρεσιν ἀθάνατον, ἔχουσιν ἡ οὐδόπως θέλουσι, καὶ δύνανται, ἡ οὐδόπως δύνανται, καὶ προαιρώνται βοηθῆσαι ἡμῖν; αὐτοὶ σήμερον ὑπόσχονται πολλά και μεγάλα, αὔριον ἀθετοῦσι τὴν ὑπόσχεσιν, και οὐκ ἐκπληροῦσιν οὐδὲ πολλά οὐδὲ ἄλλα. Ἡμεῖς ἐλπίζομεν εἰς τὸ ἀργύριον και εἰς τὸ χρυσιον; εἰς ποδὲ λίθους; και τὰ κερμῆλα; αὐτὰ δὲ σήμερον εἰσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, και αὔριον ἡ κλέπτουσιν οἱ κλέπται, η ἀρπάζουσιν οἱ λῃσταί, η σκορπίζουν τα ἐλαττώματα, η διαφθείρουσιν τὸν σὺμφῶν αἱ περιστάσεις, η τέλος

πάντων ἀφαίρει αὐτὰ ἐφ' ἡμῶν ἐθάνοντος. Θέλεις ἵνα ἡ ἐλπίς σου ἔχη βᾶσιν στερεὰν και βεβαίαν; Εἴρε ἀνθρωπὸν δυνάμενον ποιῆσαι ὅσα θέλεις; εἴρε ἀνθρωπὸν φυλασσόντα ἀμετάβλητον τὴν ἑαυτοῦ ὑπόσχεσιν, εἴρε ἀνθρωπὸν κατὰ φύσιν εὐεργετικόν, και στήριζον ἐπ' αὐτόν τὴν ἐλπίδα σου. Αλλὰ ποὺ νὰ εὐρεθῇ τοιαῦτος ἀνθρώπος; ἀληθῶς τοιοῦτον ἀνθρωπὸν οὐχ εὐρίσκεις, ὅμως εὐρίσκεις, ἂν θέλῃς τὸν Θεόν αὐτός ἐστι παντοδύναμος.» κλ. κλ. Του κοινωφελεστάτου τούτου συγγράμματος, καθὼς και του Κυριακοδρομίου των ἀποστόλων καταστάτων σπανίων, τὴν ἐκδοσιν ἐπεχειρήσαν οἱ κύριοι Πετροκόπος και ἀθανασιάδης ὑπὸ χριστιανικοῦ ἀληθῶς ζήλου ἐφορηθέντες, διότι ἀναλαμβάνων τις, οὐχὶ δγκωθῶν τῶμων οἶκ τὰ Κυριακοδρόμια, ἀλλὰ και βιβλιδίων τύπωνσιν ἐν τῇ ἑλλάδι, ἀναλαμβάνει ἔργων ἡράκλειον. ἐλπίζομεν δὲ ὅτι θέλουσι τὴν προθύμῃ ἐνεσχέσαι; καθῶσον μάλιστα ἡ τιμὴ του βιβλίου μετρία.

ΜΟΥΣΙΚΗΝ

Τῇ δεσποινίδι Fanny Kléber *) .

[Ἄσμα τῶν.]

Θεός ἀν ἡμῶν, νεάνις, ἡ Ἥδη μου θά ἦσο.
Ὡραία οἰνοχοῦς μου και ψάλτρια γλυκεῖα.
Τόσον ἔχθῃς ὑπὸ πολλῶν χαρίτων ἔκοσμησας,
Τόσον ὑπὸ της σῆς μολπῆς ἔτέρφθη ἡ καρδία.

Ἄν ἡμῶν, κόρη, βασιλεὺς, εὐδὸς θά ἐκαλεῖσαι.
Ἡγεμονίς πανέκλαμπος ἐν δόξῃ και λατρεια,
Ἐγὼ δὲ δὲν θά ἔπαυον εἰς πάντας νὰ κηρῶσαι
Πῶς εἰς ἡ εὐτυχία μου, του θρόνου μου κυρία.

Ἄλλὰ δὲν εἶμαι βασιλεὺς ἡ κρατερὸς Θεός τις,
Και δὲν σοι δίδω Ὀλυμπον, σκῆπτρον, πορφύραν, πλοῦτον.

Εἰς εἶμαι νέος ποιητῆς και εἰς τὸν κόσμον τούτον
Τὴν Μοῦσαν μόνον μελωδῶς, και εἶμαι σπαθός της.
Ὡ νέα, Μοῦσα εὐχαρις ἐφάνης χθὲς ἔσπέραις,
Ἐλχες φωνὴν ἀγγελικὴν και ὀφθαλμοὺς ἀστέρας!

Εἰς κόρην ὠραίαν,
[Ἄσμα τῶν.]

Εἶσαι δροσερὰ ὡς ῥόδον και ζεφύρου γλυκυτέρη,
Ἐλχεῖς ὀφθαλμοὺς μαγείας και φωνὴν μελωδικὴν,

*) Ἡ χαρίσσα αὕτη δεσποινίς, Παλλὰν ἑν γίνος, ἑψάλλε τῇ 27 Φεβρουαρίου ὁπτε των ἐν Βρασίῃ ἑλλητικῶν Σχολίων, τῇ 8 ἐπιούσῃ τῇ ἐπέδιδξαν εἰ ἕνω σίζῃ, σφραγισμοῦ και ἐγγνωκεόντες φρέας.

Ἐλχεῖ χεῖρας ὀρειτάτας και ὄσμην ἔρωτικὴν,
Και ἡ χάρις σου γραφίδος πάσης εἶναι ἀνωτέρας.
Εἶσαι χάρις και ἀστερων εἶσαι, κόρη λαμπροτέρη,
Ἀποπνέουσαι ἠδῆς, χαρμονὴν παρθενικὴν,
Εἰς τὴν ὄψιν σου πλανᾷται ἡ ἄρμονικὴ θεατικὴν,
Ὅτι ὁ κόσμος ἔχειν ὄρατον και εἰς γῆν και εἰς
ὠκυμένην ἀλῆρα. [αὐθέραι.]
Ὀμιλοῦσα κατευφραίνεις, βλέπουσα δὲ μαγνητίζεις.
Εἶσαι πάλαι αὐθερῖα φαίδρα; δεκτὸν βηματίζεις.
Ὅπου παρέφης γλυκὺ βλέμμα; ὄ ἀπαντήσῃ θάυμαστάς.
Ἄνθελλῆσῃ πρὸ ποδῶν σου θεϊκού; ἔχεις λατρευτάς;
Κ' εἶσαι κόρη, περιλήμνη, δὴν ἀκτινοβολοῦσα;
Τὸν δονεῖρον μου θεῶτης; τὸν ἐμπνευστῶν μου [μοῦσαι.]
ΚΑΒΑΝΘΗΣ ΠΑΠΠΑΖΟΓΛΟΥΣ.

Ἡ πρόδοος του Χριστιανισμοῦ.

Ὡς ἐλπίσῃς, ἄνευ τῆς ἀλλοιῶν, ἔλασιν.
Παρρησιασθε ἑσῶς τυχόν, ἀδελφοί μου, ἀνογαίστε.
Ὅτι οἱ ἀνθρώποι μέχει της σήμερον ἀπὸ αἰώνων
ἀκακοῦτῶ οὐδῆσαι ἐποίησαν πρόδοον πλόν.
Χωρικτικῶς τὸν Χριστόν ἐπὶ ἑλλοῦ ἰσθαυροῦσῶν τότε
σήμερον ἕως σταυροῦσι φ ὡς ἄ τῆ, ἔχι ἀσμάτ' ἀνθρώπων.
Τας πρόσλησθ' ὁμῶς εἰς ἑθῶνας και ἴκονους παντοίους,
Ἀκαταπαύστους, θεῖως τυραννοῦσῆς τ' ἀσῶν τὰ ὄντα.
Ἀπεργραφῆς, ἀπείτης, ἐν εἶδει φρεκτοῦ μασταρέου,
Ἐν σιωπῇ και νυκτὶ ἠθικῇ τελοῦμένη ἀγρῶς.
Φεῖ! ἀμελλικτως, χωρὶς εὐσπλαχνίας και πόνου και οἴκτου,
Ἄνευ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως, ἔνευ ἀλογίας,
Ἄνευ σιγῆς συμκαθείας; μίσε; νῆλ μίσε; καὶ νῆλ μῶνε.
Ἄνευ τῆς οὐσεσμοῦ, οὐσεσῆς, Ἄνευ πρῶου διόλου!
Τ' ἄμμα δὲν κλαίει δὲ νῦν, ἀλλὰ κρῖμα αἰμάσῃ ἡ καρδία,
Ἡεἰς σιγῆ φαινομένης ἡ πλάσσειται χεῖροσῃ μάλλον,
ἔνη μορφή ταχὴνέτως φαίδρα κατακαρπούσῃ ὀδόν.
Τίς δ' ἐ γαυροῦμενος;—φίλος!—και τίς ὁ γαυρῶν—ἡ φίλια!
Ὡ ἀνθρωπότης, λοιπὸν, πῶσον εἶσαι, ὦ! πῶσον ἀλλία!
Πᾶσά σου πρόδοος οἴκτῃ και συνῆμα γελῶσι!

Ἀληθεῖα και ψεῦδος.

Ἄμπεῖ ὡς φῖλος, ἀχ! ἡ ἀληθεια ἔθεν του στήθευ,
Πλὴν σὺκαλόπετος νέση πικρὰ τὸ παμπέδητον φῶς της;
Νῆση οἱ λόγοι . . . ἐν ἡ αἰ ἀκτινῆς της ἴδει νὰ ἦναι!
Μάτην ὄρην νὰ φανῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ ἐλπίων θεότης!
Μάτην ὄρην νὰ χυθῇ ἐκ καρδίας εἰς ἀλλὴν καρδίαν!
Ἄι περιστάσεις, αἱ οἰσῆσις, σὺμφῶντα, πάθη παντοῖα,
Σπερφοῦσι ψεύδους τροχῶν ἐν τῇ στήματι πάντων τὴν γλώσσαν,
Κ' ὕπερησῆς πηγήν καθοιστῶσιν ἀνέναντου ἔλος.
Τῆς ὕψιλης ἀληθείας τὸ θεγανον, δῶρημα θεῖον!
Ὡ ἀνθρωπότης ἀλλία, ψυχὴν διατὶ καὶ νὰ ἔχῃς,
Ὅταν τὴν μόνον τροφήν, ἡεἰς πρὶν εἰς αὐτῆς τὴν οὐσίαν,
Ἀδυνατεῖς νὰ τῇ δώσης ἀγῆν εἰς τὴν πάντα αἰῶνα;

Δυνατὸ ἡ ἀγῆτης)
• Ὁμοῖ ἑυελὴ φέρονται ἑσῶς τὰν εὐσεπτῶ ἀγγελαν ἰδῶν ἔργων τε πέντων ἰ.
[Σαρφ. ἐν τῷδ' τυραννῶν.]
Ἄν δεῖται κλείσῃται πῆπτου εἰς τὰ βᾶθη καλοῦσῶντες, ὡς του καλοῦσῶν βᾶθῶς ἐμπῆροῖ μη τῶδῶν ὄντες, ἀν ὕπερῶνται και ἄλλοι, οἴκτιες μετ' εὐχολίας τῆς του ὕπερος ἀπέτω ἀλέουσι, ἐπιφανείας; Ἡ εἰς βῆθορον δῆτι ἔργου, οὐκ ὀλιγῆς τοσαῦτοι, ἀν ὑπερῶνται ἐν τούτοις ἄρα και τινες τοσοῦτοι, οἴκτιες πρὸς βίου χῶραν φροσῆνοῖ λαμπροτέρων ἀδυνατῆι νὰ παρῆταῖσι τὴν μορφήν των τὴν προτέρων και εἰς σχῆμα νὰ κατῶσι κεύφατέρου χρῶσαλλῶς. Πρὸς τῆς κοανῆς τοῦ θ ὁ λ ο υ ς ἀγαλλῆμενοῖ ἀψῆδοι.
Π. Α. ΟΙΚ.

ΟΗΡΑΣ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ. Η Revue des Deux Mondes τῆς 1 Σεπτεμβρίου τοῦ εἰσιεσῶτος ἔτους, ἀφῆχε τὰ ἔξῃς ὁ περὶ τὰς ἀρχῆς του 1866 ἔταυς ὁ πρῶτοκλέσῃου ἡραῖσῆσιον, πρὸς ἐνδὲ και ἡμεῖσῶς αἰῶνος καθέδρον, ἐξηγήσῃ δια μίσε, περὶ τὴν ὀθηρῶν, και μεταξὺ φλογῶν και καπνοῦ ἀνεφύσῃσαν ἡσιδία τὴν περὶ τῶν παρακαυμένων ἀρχαιοτέρων, ἔ τὴν και αὐτὰ ἔχουσι τὴν καταγωγήν ὀμοίαν. Τὸ ἀπῆσοσῆτον τουτο γεγονός εἰλκουσε πᾶρεσῶς τὴν προσοχήν των γαυολόγων οἱ τινες, μῶλις κατενοσῆσῆς της ἐκρήσεως, ἐπεχειρήσῃν ἐπιστημονικῶς ἐρεῖνας, προχωρήσαντες και εἰς ἀνασκαφῆς πρῶτον ἐν ὀθηρῶσις, εἶτα δὲ ἐν ὀθηρῶ, ὅτε και ἀνεκάλυψαν οὐδῶδομᾶς ἀναγμῆνας κατὰ πᾶσαν πιθανότητά εἰς τὴν προῖστορικὴν ἐποχήν. Ἄι οἰκοδομαὶ αὐται ὡς ἐγγύετο τῶς γνωστῶν *) ἐθαμελιόσῃτο αὐτῶς ἐπὶ ἡ σκωρικῶσῆνης λιβάδος (lave), και ἐκαλύπτοστο ὑπὸ πυκνοῦ στρώματος λίθων ποσῶντων, λειψᾶνων ἀρχαίας τινὸς ἐκρήσεως, ἡ τις εἶχε κατακλῶσει δῆλῶ κληρα χωρία, ὅπως μετὰ ταῦτα ἡ ἐτόρρα του Βεζουβῖου ἐθαψε τὴν Πονπητῶν, τὸ Ἠράκλειον και τὰς σταβίας. Ἐντὸς των ἀνασκαφῆντόν οἰκοδομημάτων ἐθαβῆσαν πολυάριθμα και ποικίλα πράγματα, οἷον ἀγγεῖα, τὰ μὲν ἐκ πλίνθου, τὰ δὲ ἐκ λιβάδος, ἐργαλεῖα ἐκ χαλκῶν, σφόροι, ἐρίβῃνοι, ἔχυρα και ὀσῆα ἄλλ' ἡ ἐλλειψῆς ἀντικειμένων ἐκ μεγάλου, πλὴν δύο μικρῶν χρῶσῶν δακτυλῶν εὔρεσῆντων ἐν ὀθηρῶ, ἡτο παντελής και ἐξῆτα σημειώσῆσις.

Περὶ των ἀνασκαφῶν τούτων, αἰτινες δὲν ἐπαυσαν *) Ὀρα Παγδ. τῆμ. 15, σελ. 624, 638, και τῆμ. 12, σελ. 487, 426.

γινόμενοι από το 1866, εκοινοποίησαν νεότερες ειδώσεις οι Κύριοι Goussier και Mameh. Ανακαλύφθηκαν δε και άλλαι αρχαίαι οικοδομαί εις τέσσαρα διάφορα μέρη περί το χωρίον Ακρωτήριον, κείμενον ἐν Θήρᾳ· ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρω εὐρεθέντων ἀναφέρονται μέγαν ἀριθμὸν ἀγγείων, ἃ τινὰ κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τοὺς ὠρατισμοὺς διαφέρουσιν ἐντελῶς ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν, ἐτρουσκικῶν καὶ φοινικικῶν κεράμων· σκεύη ἐκ λιθάδος, χειρομύλους, ἰγδίας, σκάφας καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅμα δὲ καὶ ἐργαλεῖα ἐκ χαλκοῦ ἀνάλογα πρὸς τὰ τῆς λιθίνης ἐποχῆς. Ἐπὶ τίνος τῶν οἰκιῶν σώζονται ἐπιγραφαί, ἐξωγραφημέναι ἐπὶ τοίχου ἠθροισμένου. Εἰς μεγάλην οἰκίαν εὐρεθείσαν κατὰ τὴν παραλίαν, ὑπὸ στρώμα πωρίνου λίθου εἰκοσι μέτρων, συσκευασμένων ἐκ πορφυρέου καὶ πορφύρου λίθου ἀλλεπαλλήλως κειμένων, ἀνεκαλύφθη πρῶτον ἐκ καθαροῦ χαλκοῦ, ἄνευ οὐδενὸς ἴχνους κασαιτέρου ἢ ψευδαργύρου.

Τοιοῦτος πρῶτον ἐκ μετάλλου κατὰ πρῶτον ἤδη ἀνακαλύπτεται μεταξὺ εἰρηπῶν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ἐκτὸς τούτων εὐρέθησαν εἰς τὰ διάφορα δωμάτια τῆς αὐτῆς οἰκίας σεσωρευμένοι ἐρέθινθοι, κριθή, φακή, ἄχυρον κειραμμένον, καὶ διαφόρων σχημάτων ἀγγεῖα πλήρη τοιοῦτων εἰδῶν. Ὅσα αἰγῶν καὶ προβάτων δισκορπισμένα καὶ τεμάχια ἀνθρώπων παντοειδῶν ξύλων, καθὼς καὶ ὀλοκλήρας κορμὸς εἰλαίης εὐρέθησαν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ.

Εἰς διάφορα μέρη τῆς Θήρας παρετηρήθη ὑπὸ τοῦ πορφυρέου λίθου, στρώμα γῆς μελαίνης προερχομένης ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς λιθάδος· ἴσως ἦτο τὸ ἀρχαῖον φυτικὸν ἔδαφος τῆς νήσου. Ἡ μέλαινα αὕτη γῆ περιέχει πολλὰ λείψανα κεράμων.

Παραβάλλοντες τὰς νέας ταύτας ἀνακαλύψεις πρὸς τὰς γινόμενας κατὰ τὰς πρώτας ἀνασκαφάς, δὲν διστάζομεν ἀναθεωροῦμεν τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν τῶν νήσων τούτων εἰς τὸ τέλος τοῦ λιθίνου αἰῶνος. Ὁ χαλκῖνος πρῶτον ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν μεταλλῶν ἦτο ἐπὶ Θήρας, ὅτι κατακλυσμός οὐ τινος τῆν μνήμην δὲν εὐρίσκουμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀνέτρεψε μὲγα μέρος τῆς Θήρας, καὶ ἐνεταπίσεν ὑπὸ τέφραν καὶ λίθου τὰ ἀνευρισκόμενα λείψανα. Ὁ Κ. Γουσιέ ἀπέδειξεν ἤδη ὅτι τὰ ἐργαλεῖα καὶ αἱ κέραμοι αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἐν Θηρασίᾳ καὶ Θήρᾳ ἦσαν πιθανῶς ξένης κατασκευῆς, καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι ἐπορίζοντο αὐτὰ ἐμπορευόμενοι διὰ θαλάσσης μετὰ τῆς Ανατολῆς. Ὁπωσδήποτε τὰ λείψανα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους εἶχον περιέλθει εἰς ἀνώτατον βαθμὸν πολιτισμοῦ, εἰς περίουτον χρόνον ἀφ' ἧς χωρίζουσιν ἡμᾶς χιλιάδας αἰῶνων. Τὴν Θήραν, πρὸ τῆς ἀνατροπῆς τοῦ κεντρικοῦ μέρους αὐτῆς ἐκάλυπτον οἰκίαι καὶ ἀγροὶ καλλιεργημένοι. Οἱ ἐπὶ τοῦ λιθίνου αἰῶνος Θηραῖοι ἐκτι-

ζον ἀφίδας μετὰ λίθων καὶ ἀμμοκρῖνας, κατεσκευάζον ἄσβεστον, μετεχειρίζοντο λαμπρότατα χρώματα καὶ ἐκ λιθάδος σταθμά, καὶ ἐγίνωσκον τὴν ὑφαντικὴν καὶ κεραμοποιεῖν. Ἄρα τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῆς ἀνθρωπότητος ἀναβαίνει πολὺ ὑψηλότερον ἢ ὅσον μέχρι τοῦδε ἐνομίζομεν.

ἘΠΙ ΤῆΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ ΤῶΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ, ὁ ἐπὶ τῆς παιδείας ὑπουργὸς διάταξε νὰ μετακομισθῇ ἐκτὸς τοῦ Λούβρου καὶ ἀποτεθῆ εἰς ὑπόγειον ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ὅπως καὶ ἐγένετο. Τὸ συνταχθὲν δὲ πρωτόκολλον βεβαιεῖ ὅτι τὸ ἀγαλμα ἦτο ἀβλαβὲς, τὸ μάρμαρον σῶον, καὶ ὅτι μόνος ὁ γύψος δι' οὗ εἶχον ἐπισκευασθῆ τινὰ μέρη εἶχεν ἀποσπασθῆ ἕνεκα τῆς ὑγρασίας.

Ὅτε τὸ 1820 ἔτος ἀνεκαλύφθη ἐν Μήλῳ τὸ ἀγαλμα τοῦτο καὶ μετεφέρθη τὸ 1821 εἰς τὸ Λούβρον, οἱ Κ. Κ. Dumont d'Urville, Marcellus καὶ Clavier ἐδημοσίευσαν περιγραφὰς, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι εὐρέθη διηρημένον εἰς διάφορα τεμάχια, ὅτι κατὰ πρῶτον ἐπεβιβάσθη εἰς τουρκικὸν πλοῖον, ὅτι μετὰ ταῦτα μετεφέρθη ἀλληλοδιαδόχως εἰς τρία ἕτερα γαλλικὰ, καὶ ὅτι ἐν Λούβρῳ συνηρμάσθησαν τὰ τεμάχια ὅπως φαίνονται σήμερον.

Ἄλλ' ἡ διάλυσις τοῦ γύψου, δι' οὗ ἐκρύπτογτο αἱ ἀρμαγαί, ἐπιτρέπει σήμερον νὰ μάθωμεν ἀκριβέστερον τὸν ἀριθμὸν τῶν τεμαχίων τοῦ ἀγάλματος, τὸ τε σχῆμα καὶ τὴν θέσιν τῶν μερῶν καταδείχθη δὲ καὶ ἡ σημαντικὴ διαφορὰ ἡ μετὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν τὰ μέρη ταῦτα ἦσαν συνηρμασμένα ὑπὸ τοῦ τεχνίτου, καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν συνηρμάσθησαν μετὰ ταῦτα, διαφορὰ ἐπι πλέον καταφανομένη μετὰ τὸ ὀλοκλήρου τῆς θέσεως τοῦ ἀγάλματος καὶ τῆς ἀρχαιοτέρας, ἐκείνης δηλαδή εἰς ἣν ἐτοποθετήθη κατὰ πρῶτον τὸ πάλαι. Εὐτυχῶς δὲ ἡ διαφορὰ αὕτη δύναται νὰ διορθωθῇ κατὰ τὴν ἀρχικὴν περίστασιν, χωρὶς νὰ παύῃ τὸ ἀγαλμα.